

Solvency and Financial Condition Report

December 2017

Inhoud

SAMENVATTING	4
A. ACTIVITEITEN EN PRESTATIES	7
A.1. Activiteiten	7
A.2. Prestaties op gebied van verzekering	7
A.3. Prestaties op gebied van beleggingen	8
A.4. Prestaties op overig gebied	8
B. BESTUURSSYSTEEM	9
B.1. Algemene informatie over het bestuursstelsel	9
B.1.1. Vennootschapsorganen.....	9
B.1.2. Beloningsbeleid.....	13
B.2. Deskundigheids- en betrouwbaarheidsvereisten	13
B.2.1. “Fit & Proper”	13
B.2.2. Externe functies en onverenigbaarheden	14
B.3. Risicomanagementsystemen inclusief de beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit	14
B.3.1. Risicobeheersysteem	14
B.3.2. Beoordeling van het eigen risico en solvabiliteit (ORSA)	21
B.3.3. Risicobeheerfunctie.....	22
B.3.4. Noodplannen	23
B.4. Interne controlesysteem	23
B.4.1 Methodiek	23
B.4.2. Concept en werking van het Interne controle- en risicobeheersysteem	25
B.5. Interne auditfunctie	32
B.6. Actuariële functie	32
B.7. Uitbesteding.....	33
C. RISICOPROFIEL	35
C.1. Verzekeringstechnisch risico.....	35
C.2. Marktrisico.....	35
C.3. Kredietrisico	36
C.4. Liquiditeitsrisico	36
C.5. Operationeel risico	36
C.7. Overige informatie.....	36
D. WAARDERING VOOR SOLVABILITEITSDOELEINDEN.....	37
D.1. Activa.....	37
D.2. Technische voorzieningen	38
D2.1. overzicht van de technische voorzieningen.....	38
D.2.2. Evolutie van de technische voorzieningen.	38
D.2.3. Schadevoorziening	38
D.2.4. Premie-/vergrijzingsvoorziening	39

D.2.5. Vergrijzingsreserve in de jaarrekening	40
D.2.6. De best estimate similar to life onder Solvency II	40
D.2.7. Risk Margin	41
D.3. Overige schulden.....	41
D.3.1. Overzicht van de overige schulden	41
D.3.2. Samenstelling van de overige schulden	42
D4. Alternatieve waarderingsregels.....	42
D.5. Overige informatie	42
E. KAPITAALBEHEER	43
E.1. Eigen vermogen	43
E.1.1. Samenstelling van het eigen vermogen.....	43
E.1.2. Overzicht van het eigen vermogen.....	44
E.2. Solvabiliteitsvereiste en minimumkapitaalvereiste	45
E.2.1. De Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR : Solvency Capital Requirement)	45
E.3. Gebruik van de ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd bij berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste	46
E.4. Verschillen tussen standaardformule en ieder gebruikt intern model.	46
E.5. Niet-naleving van de minimumkapitaalvereiste en niet-naleving van de solvabiliteitskapitaalvereiste. ..	46
E.6. Overige informatie.	46

Samenvatting

De controlewet van 13 maart 2016 (Solvency II-wet) en de gedelegeerde verordening 2015/35 bepalen dat elke verzekeringsonderneming diverse rapporten inzake governance moet opmaken ten einde het publiek en de prudentiële controleautoriteit, voor de mutualistische verzekeraars de Controledienst voor de ziekenfondsen en de landsbonden van de ziekenfondsen (CDZ), in de mogelijkheid te stellen de doeltreffendheid van hun governancestelsel na te gaan.

Het rapport over de solvabiliteit en financiële positie (SFCR)

Dit document vormt het rapport over de solvabiliteit en financiële positie van de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen voor het boekjaar 2017. In dit rapport beschrijven we onder meer onze bedrijfsvoering en werkzaamheden, onze resultaten, ons risicoprofiel, de gehanteerde uitgangspunten voor de waardering van activa, technische voorzieningen en andere verplichtingen en het kapitaalbeheer.

Kerncijfers

	2017	2016
<u>Gegevens van de resultatenrekening</u>		
I. Verdiende Premies (+)	<u>207.555.024</u>	<u>191.636.810</u>
II. Prestaties (-)	<u>-129.933.928</u>	<u>-129.387.087</u>
III. Wijziging voorziening vergrijzingsreserve	<u>8.900.477</u>	<u>-37.811.823</u>
A. Technische resultaten	86.521.573	24.437.900
B. Werkingsresultaten	-35.355.688	-27.304.525
C. Financiële resultaten	1.101.876	2.372.441
D. Uitzonderlijke resultaten		-44.402
Resultaat van het boekjaar	52.267.761	-538.587
<u>Solvency II - gegevens</u>		
Totaal van de activa	498.915.130,00	447.214.514,36
Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR)	826.634.851,00	695.042.832,00
Minimumkapitaalvereiste (MCR)	206.658.712,75	173.760.708,00
Solvailiteitsratio	117,02%	126,60%

Markante feiten over 2017

Nieuwe visie en missie

In 2017 werd de visie en de missie van de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen (VMOB) vernieuwd. De eigenheid van CM-verzekeringen wordt beter in de verf gezet. De vernieuwde visie-missie is de drijfveer voor alle medewerkers en bestuurders die betrokken zijn bij de verzekeringsactiviteiten in de VMOB, de CM-ziekenfondsen en het nationaal secretariaat.

De VMOB is als sociale verzekeraar ingebed in de CM-groep. Onderlinge samenwerking is ons beste middel om onze doelen te bereiken. Samen sta je immers sterker dan alleen. Vanuit een solidaire drijfveer hebben onze producten en diensten de volgende kenmerken: landurig relatie, duurzame en toegankelijke gezondheidszorg, participatie van leden en solide basis.

Gestage groei

Eind 2017 waren 1.309.647 CM-leden aangesloten bij minstens één facultatieve verzekering. Alles samen betekent dit 1.575.569 verzekeringscontracten. De hospitalisatieverzekeringen nemen daarvan het grootste deel voor hun rekening. Het CM-Hospitaalplan (1.109.072) is met 70% van de verzekeringscontracten met voorsprong het grootste facultatieve verzekeringsproduct van de VMOB. Over 2017 nam het aantal leden aangesloten bij het CM-Hospitaalplan toe met 24.640 verzekerden. Dit betekent een stijging met + 2,27 %.

Eind 2017 waren er 153.155 CM-leden verzekerd bij het CM-MediKo Plan, hetzij een groei met 18,70% ten overstaan van 2016.

Risicobeheersysteem

De VMOB beschikt over een risicobeheertool (RBT). Deze RBT laat toe om de werking en de doeltreffendheid van het risicobeheerbeleid van de VMOB te monitoren en bij te sturen. De diverse risicolimieten worden door de Raad van Bestuur goedgekeurd. Deze limieten zijn richtinggevend voor de bepaling van het verwacht residueel risico voor elk van de 38 risicocategorieën. Ze bepalen de prioriteiten en de acties van het management. De beleidslijnen die werden uitgeschreven voor de specifieke risico's (operationeel risico, fit & proper, uitbesteding enz.) worden effectief toegepast en dragen bij tot een efficiënt risicobeheer. De VMOB beschikt verder over goede procedures voor het identificeren en meten van de risico's.

Medische index

De premies van niet-beroepsgebonden ziekteverzekeringsovereenkomsten kunnen op de jaarlijkse premievervaldag aangepast worden aan de hand van de consumptieprijsindex, hetzij op grond van een specifiek indexcijfer, de zogenaamde 'medische indexen'. Een aanpassing van de premies aan de werkelijke stijging van de medische kosten is belangrijk om de rentabiliteit van de verzekeraars te waarborgen en moet ervoor zorgen dat ze hun verplichtingen tegenover hun verzekerden kunnen blijven waarmaken. Deze medische indexen werden vanaf premiejaar 2017 gereactiveerd na de publicatiestop sinds eind 2012. Een nieuw KB van 18 maart 2016 zorgt er namelijk voor dat vanaf 1 juli 2016 de medische indexcijfers opnieuw worden gepubliceerd en de verzekeraars hun premies kunnen aanpassen aan de werkelijke stijging van de medische kosten.

In de feiten blijkt het berekeningsmechanisme echter in mindere of meerdere mate nog niet aangepast aan de karakteristieken van de diverse productgroepen, zodat voor de verzekeringen in ambulante kosten nog geen medische index kon gepubliceerd of toegepast worden.

Digitalisatie en automatisatie

De implementatie van de applicatie Bancs zit sinds 2017 opnieuw op koers. De moeilijkheden van de vorige periode zijn quasi weggewerkt en de verschillende teams zijn volop bezig met de verdere automatisering van de werkprocessen en digitalisering.

Leden die aangesloten zijn bij het CM-Hospitaalplan en een 'ernstige ziekte' hebben, moeten niet langer zelf de bewijsstukken van hun kosten indienen. Dat gebeurt – na toestemming van de verzekeringnemer - voortaan automatisch. Het servicecentrum in Gent wordt sinds 2017 professioneler aangestuurd dankzij nieuwe software die kwaliteitsopvolging mogelijk maakt. Communicatie aan verzekerden gebeurt in toenemende mate via de digitale kanalen en meerdere stappen in een nog meer klantgerichte website zijn genomen.

A. Activiteiten en prestaties

A.1. Activiteiten

De maatschappelijke zetel van de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen (VMOB) is gevestigd op de Haachtsesteenweg 579 te 1031 Brussel en haar werkingsgebied strekt zich uit over het werkingsgebied van de bij de VMOB aangesloten ziekenfondsen, hetzij Vlaanderen en Brussel.

De MOB heeft tot doel: het bevorderen van het fysieke, psychische en sociale welzijn in een geest van voorzorg, onderlinge hulp en solidariteit.

Met dit doel voor ogen, biedt de VMOB ziekteverzekeringen aan in de zin van tak 2 van bijlage 1 van het *Koninklijk Besluit van 22 februari 1991 houdende algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen*, alsook, op bijkomende wijze, een dekking van de risico's die behoren tot de hulpverlening zoals bedoeld in tak 18 van bijlage 1 van voornoemd Koninklijk Besluit.

Meer bepaald biedt de VMOB volgende verzekeringen aan:

- CM-Hospitaalfix
- CM-Hospitaalfix Extra
- CM-Forhos Oost-Vlaanderen
- CM-Hospitaalplan
- CM-MediKo Plan

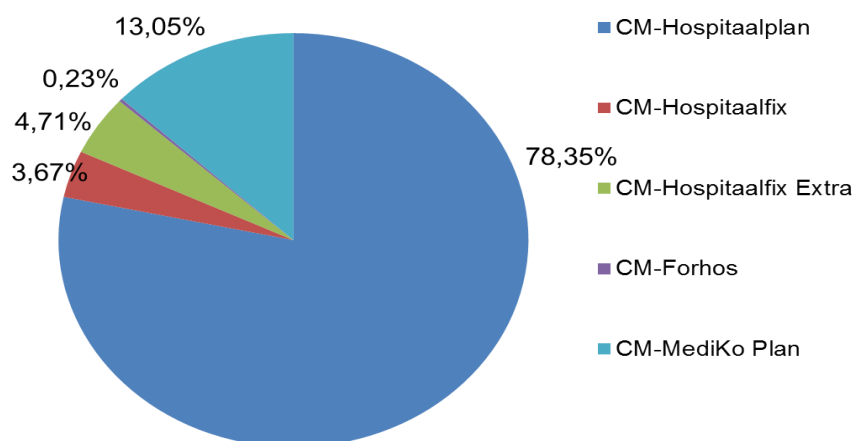
De aangeboden verzekeringen zijn facultatief in hoofde van de aangesloten ziekenfondsen, in die zin dat de ziekenfondsen de keuze hebben om al dan niet aan te sluiten bij deze verzekeringen.

De VMOB doet voor de bemiddeling van de aangeboden verzekeringsproducten een beroep op de 11 aangesloten Vlaamse ziekenfondsen die optreden als verbonden verzekeringsagenten van de verzekeraar.

A.2. Prestaties op gebied van verzekering

Het totale premie incasso over boekjaar 2017 bedroeg (zonder taksen) 196,8 miljoen euro, daarvan was 191,6 miljoen euro verdiende premie. Het totaal bedrag aan uitbetaalde prestaties bedroeg 119,7 miljoen euro.

Het premie-incasso is als volgt verdeeld over de verschillende producten

A.3. Prestaties op gebied van beleggingen

De reserves van VMOB worden ook in 2017 voornamelijk belegd in een obligatieportefeuille op middellange termijn (duration max 5), een obligatieportefeuille op KT (duration max 1) en tegoeden op termijnrekeningen en financiële rekeningen.

De obligatieportefeuille bestaat hoofdzakelijk uit vastrentende effecten van zowel overheden als financiële instellingen, telkens met hoge ratings.

In functie van wat meer diversificatie en het ondersteunen van de rendementen wordt sedert 2017 een start gegeven om voor kleinere proporties in alternatieve beleggingsvormen te investeren.

Voor meer informatie over de samenstelling van de portefeuille verwijzen we naar punt D.1.Activa.

Onder BGAAP bedragen over boekjaar 2017 de totale netto financiële resultaten 1,102 miljoen euro (bank- en transactiekosten inbegrepen).

A.4. Prestaties op overig gebied

De operationele kosten bedragen 35,4 miljoen euro en er werden geen uitzonderlijke resultaten geregistreerd.

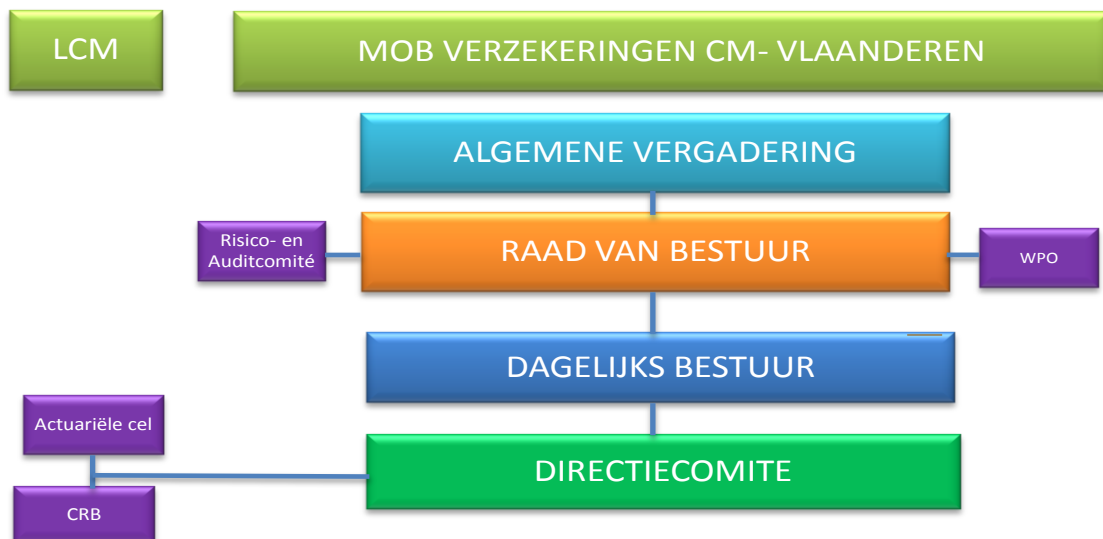
B. Bestuurssysteem

B.1. Algemene informatie over het bestuursysteem

B.1.1. Vennootschapsorganen

Als mutualistische verzekeraar hecht de VMOB er belang aan om alle mutualistische entiteiten (de ziekenfondsen en de landsbond) die tot het werkingsgebied van de VMOB behoren, vertegenwoordigd te zien in de statutaire organen van de VMOB, zowel in de Algemene Vergadering als in de Raad van Bestuur. Daarbij wordt rekening gehouden met de omvang van de ledenportefeuille per entiteit waardoor ziekenfondsen met een hoger aantal verzekerden ook meer mandaten krijgen in de Algemene Vergadering en de Raad van Bestuur.

Bestuurlijk organigram

B. 1.1.1. De Algemene Vergadering

(i) Samenstelling en werking

De Algemene Vergadering is samengesteld uit 80 afgevaardigden van bij de VMOB aangesloten ziekenfondsen. Elk ziekenfonds heeft recht op het aantal vertegenwoordigers pro rata het aantal verzekerden die aangesloten zijn bij minstens één van de door de VMOB aangeboden verzekeringen.

De berekening van het aantal vertegenwoordigers gebeurt op basis van de ledenaantallen op 30 juni van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin het mandaat van de afgevaardigden aanvangt.

(ii) Taken en verantwoordelijkheden

De Algemene Vergadering beraadslaagt en beslist over de volgende aangelegenheden:

- de statutenwijzigingen;
- de premies;
- de verkiezing en afzetting van de bestuurders;
- de goedkeuring van de begrotingen en jaarrekeningen;

- de kwijting van de bestuurders en de revisoren;
- de aanstelling van één of meer bedrijfsrevisoren;
- de samenwerking met de publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersonen;
- de toetreding van een ziekenfonds tot de VMOB;
- de omvorming van de VMOB tot een door de controlewet van 13 maart 2016 andere voorziene vorm van verzekeringsmaatschappij;
- de fusie met een andere MOB in de zin van art. 43, §5 van de wet van 06 augustus 1990;
- de ontbinding van de MOB en de handelingen betreffende de vereffening van de VMOB.

De Algemene Vergadering kan haar bevoegdheid om te beslissen over de aanpassing van de premies aan de Raad van Bestuur delegeren. Deze delegatie is geldig voor één jaar en is hernieuwbaar.

B.1.1.2. De Raad van Bestuur

(i) Samenstelling en werking

De Raad van Bestuur telt maximaal 31 bestuurders die niet behoren tot het Directiecomité van de VMOB en is samengesteld als volgt:

- 19 bestuursmandaten te verdelen over de ziekenfondsen pro rata het aantal verzekerden die aangesloten zijn bij minstens een van de door de VMOB aangeboden verzekeringen. Elk ziekenfonds heeft recht op minstens één afgevaardigde.
Voor de berekening van het aantal vertegenwoordigers wordt het aantal verzekerden genomen op 30 juni van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin het mandaat van de afgevaardigden aanvangt;
- maximum 8 bestuursmandaten voorgedragen door de uittredende Raad van Bestuur waarbij erop toegezien wordt dat het totaal aantal bestuurders die ziekenfondsen vertegenwoordigen minimaal twee derde van het totaal aantal bestuursmandaten bedraagt;
- de secretaris - gedelegeerd bestuurder, de schatbewaarder en de leden van het Directiecomité, voorgedragen door de Raad van Bestuur;
- twee onafhankelijk bestuurders in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Venootschappen, die beschikken over de nodige deskundigheid op het gebied van boekhouding en/of audit.

Het aantal bestuurders van de Raad van Bestuur is niet groter dan de helft van het aantal leden van de Algemene Vergadering.

De Raad van Bestuur mag voor maximum één vierde zijn samengesteld uit personen die door de VMOB worden bezoldigd.

In de Raad van Bestuur kunnen maximum vijf raadgevers zetelen. Ze hebben geen stemrecht. De raadgevers worden aangeduid door de Raad van Bestuur.

(ii) Taken en verantwoordelijkheden

De Raad van Bestuur draagt de eindverantwoordelijkheid voor de onderneming.

De Raad van Bestuur bepaalt de algemene strategie en het risicobeleid en ziet toe op de activiteiten van de VMOB.

De Raad van Bestuur:

- bepaalt de risicobereidheid en de algemene risicotolerantielimieten;
- beoordeelt het algemeen risicobeleid;
- beoordeelt de voornaamste beleidlijnen inzake risicobeheer (verzekeringstechnisch, operationeel, beheer van de activa en passiva, beheer van het beleggingsrisico,...)
- valideert de strategische beslissingen op risicogebied en is nauw betrokken bij het doorlopende toezicht op de ontwikkeling van het risicoprofiel van de VMOB;
- beoordeelt minstens eenmaal per jaar de doeltreffendheid van het governancestelsel;

- gaat periodiek en minstens eenmaal per jaar na of de vier onafhankelijke controlefuncties van de onderneming correct worden uitgeoefend;
- beoordeelt de maatregelen die worden genomen naar aanleiding van de bevindingen en aanbevelingen van de interne audit;
- is verantwoordelijk voor de correcte rapporteringen en de openbaarmaking van de informatie;
- is verantwoordelijk voor de integriteit van de boekhoud- en financiële verslaggevingssystemen;
- is verantwoordelijk voor de benoeming of ontslag van de leden van het directiecomité.

De Raad van Bestuur neemt de taken op zich die anders worden opgenomen door een Remuneratiecomité (zie ook punt 1.2. beloningsbeleid). De Raad van Bestuur ziet er op toe dat het beloningsbeleid niet aanspoort tot stimulansen die het belang van de VMOB kunnen schaden. De Raad van Bestuur beoordeelt minstens éénmaal per jaar de algemene beginselen van het beloningsbeleid en de toepassing ervan.

B.1.1.3. Het Risico- en Auditcomité

(i) Samenstelling en werking

De Raad van Bestuur richt in zijn midden een Risico- en Auditcomité op dat bestaat uit de onafhankelijke bestuurders en minstens drie niet-uitvoerende bestuurders.

De werking van het Risico- en Auditcomité wordt vastgelegd in een huishoudelijk reglement dat goedgekeurd wordt door de Raad van Bestuur op voorstel van het Risico- en Auditcomité. Van alle vergaderingen worden de notulen en de beslissingen nauwgezet bijgehouden door de VMOB.

De leden van het Risico- en Auditcomité beschikken over een collectieve deskundigheid op het gebied van de activiteiten van de VMOB en op het gebied van boekhouding en audit. Minstens één bestuurder beschikt over de individuele deskundigheid op het gebied van boekhouding en/of audit. De leden beschikken individueel over de nodige kennis, deskundigheid en ervaring om de risicostrategie en de risicotolerantie van de onderneming te begrijpen en te bevatten.

(ii) Taken en verantwoordelijkheden

Het Risico- en Auditcomité staat de Raad van Bestuur bij in zijn toezichtsfunctie op de directie van de VMOB en verzekert zich van het transparante beheer van de organisatie. In dit opzicht beroept het Risico- en Auditcomité zich op het departement Interne audit.

Het Risico- en Auditcomité heeft minstens de volgende taken:

- monitoring van het financiële verslaggevingsproces;
- monitoring van de doeltreffendheid van de systemen voor interne controle en risicobeheer;
- monitoring van de interne audit en zijn activiteiten;
- monitoring van de wettelijke controle van de jaarrekening, inclusief de opvolging van de vragen en aanbevelingen geformuleerd door de erkende commissaris-revisor;
- beoordeling en monitoring van de onafhankelijkheid van de erkende commissaris-revisor;
- advies verstrekken aan de Raad van Bestuur over alle aspecten die verband houden met de risicostrategie, de risicotolerantie en de werking van de risicobeheersfunctie;
- de Raad van Bestuur bijstaan in de uitoefening van het toezicht op de uitvoering van de risicostrategie door het Directiecomité.
- alle nodige informatie opvragen bij de risicobeheersfunctie en zich op de hoogte stellen van het actieplan en van de opvolging van dit plan door de risicobeheersfunctie.

Het Risico- en Auditcomité brengt op elke vergadering van de Raad van Bestuur verslag uit over de uitoefening van zijn taken.

B.1.1.4. Het Dagelijks Bestuur

(i) Samenstelling en werking

De Raad van Bestuur duidt in zijn midden de leden van het Dagelijks Bestuur aan.

De hieronder vermelde bestuurders maken deel uit van het Dagelijks Bestuur:

- de voorzitter;
- de ondervoorzitter;
- vijf bestuurders die een ziekenfonds vertegenwoordigen;
- vijf bestuurders, in zover ze verkozen zijn als bestuurder:
  - de secretaris – gedelegeerd bestuurder;
  - de schatbewaarder;
  - de directieleden.

(ii) Taken en verantwoordelijkheden

Het Dagelijks Bestuur is belast met:

- het toezicht op de werking van het Directiecomité
- de voorbereiding van de vergaderingen van de Raad van Bestuur

In uitvoering van de toezichtsfunctie kan de secretaris in zijn hoedanigheid van gedelegeerd bestuurder ten allen tijde de vergaderingen van het Directiecomité bijwonen.

B.1.1.5. Het Directiecomité

(i) Samenstelling en werking

Het Directiecomité bestaat uit minstens twee directieleden die beschikken over de voor hun taak vereiste professionele betrouwbaarheid, deskundigheid en passende ervaring zoals vermeld in artikel 40 en 41 van de controlewet van 13 maart 2016. Zij worden benoemd door de Raad van Bestuur en voorgedragen aan de Algemene Vergadering om verkozen te worden als bestuurders van de VMOB met stemrecht.

Het directiecomité is samengesteld als volgt:

- een algemeen directeur
- een directeur schadebeheer en HR
- een directeur verzekeringsbemiddeling en organisatie
- een financieel directeur

De directieleden werken collegiaal samen en treden gezamenlijk op als Directiecomité. Ze geven gestalte aan het vier-ogen-toezicht zoals vereist in de circulaire rond het prudentieel toezicht op de verzekeringsonderneming. De beslissingen in het Directiecomité worden in consensus genomen.

Het Directiecomité informeert het Dagelijks Bestuur dat toezicht uitoefent. De Secretaris van de VMOB kan als gedelegeerd bestuurder ten allen tijde deelnemen aan de vergaderingen van het Directiecomité die wekelijks plaatsvinden. De Secretaris van de VMOB heeft toegang tot de verslagen van het Directiecomité.

(ii) Taken en verantwoordelijkheden

Het Directiecomité van de VMOB is verantwoordelijk voor de effectieve leiding van de VMOB onder toezicht van de Raad van Bestuur en het Dagelijks Bestuur.

Het Directiecomité heeft de volgende bevoegdheden en taken:

- instaan voor het management van de ondernemingsactiviteiten van de VMOB in al zijn aspecten;
- opvolgen van de uitbestede activiteiten in functie van de in de uitbestedingsovereenkomsten vastgelegde servicelevels, de toegewezen bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de entiteiten waaraan activiteiten worden uitbesteed;
- de Raad van Bestuur adviseren over het algemeen beleid en de strategie van de VMOB;
- instaan voor de organisatie, aansturing en beoordeling van de interne controlemechanismen en -procedures, inzonderheid van de onafhankelijke controlefuncties;
- organiseren van een systeem van interne controle dat zekerheid verschaft over de betrouwbaarheid van de boekhouding en de interne rapportering alsook van het financiële verslaggevingsproces in overeenstemming met de geldende regelgeving;
- in nauw overleg met de schatbewaarder verslag uitbrengen bij de Raad van Bestuur over de financiële positie van de VMOB;
- volgens de geldende regelgeving informatie verstrekken aan de CDZ en de commissaris over de financiële positie, de beleidsstructuur, de organisatie, de interne controle en de onafhankelijke controlefuncties;
- zorgen voor de uitvoering van het risicobeheersysteem;
- invoering, opvolging en beoordeling van de organisatie- en operationele structuur.

B.1.1.6. Bijzondere adviescomités

Het Directiecomité laat zich in het dagelijks bestuur van de verzekeringsonderneming bijstaan door het Comité voor Beleggingsbeleid LCM (CB) en de Actuariële Cel LCM.

Het Directiecomité is vertegenwoordigd in het CB en laat zich daar adviseren op het gebied van het ALM-beleid en de opvolging van de financiële risico's.

Op het gebied van productontwikkeling wordt het directiecomité ondersteund door de Werkgroep Productontwikkeling Verzekeringen.

B.1.2. Beloningsbeleid

Alle medewerkers van de VMOB, met inbegrip van de leden van het Directiecomité, worden vergoed volgens de barema's gekoppeld aan de *Berenschotclassificatie* die gehanteerd worden binnen de LCM. De medewerkers genieten ook van een aanvullende pensioenregeling en een verzekering gewaarborgd inkomen.

Het verloningsbeleid van de VMOB voorziet enkel in een vaste vergoeding en bevat geen variabele beloningscomponenten.

Er is geen vervroegde uitredingsregeling voorzien voor de leden van de Raad van Bestuur, de directie en de verantwoordelijke voor de onafhankelijke controlefuncties.

B.2. Deskundigheids- en betrouwbaarheidsvereisten

B.2.1. "Fit & Proper"

De leden van de Raad van Bestuur, het Directiecomité en de verantwoordelijken voor de sleutelfuncties dienen te voldoen aan de 'Fit & Proper' standaarden (o.a. circulaire NBB_2013_02) en zich te houden aan het 'prudentieel en deontologisch kader voor leden van de Raad van Bestuur, het Directiecomité en de verantwoordelijken voor de onafhankelijke controlefuncties'.

Bij de invulling van een nieuw mandaat of functie wordt door de VMOB, de directie en de compliance officer in het bijzonder nagegaan of de betrokken kandidaat over de vereiste deskundigheid en betrouwbaarheid beschikt. De toetsing steunt zich onder meer op informatie die door de te beoordelen persoon wordt aangereikt. Daarnaast kunnen de directie en de compliance officer zich bij de beoordeling laten adviseren door externen (HR, collega bestuurders, voormalige werkgevers ...). Teneinde ervoor te zorgen dat de betrokken personen permanent voldoen aan de 'Fit en Proper' standaarden wordt hen jaarlijks gevraagd een 'Fit & Proper'

verklaring te ondertekenen. In deze verklaring engageren ze zich onverminderd om de standaarden te zullen respecteren en onverwijld elke omstandigheid mee te delen aan de compliance functie van de VMOB die in dit verband relevant kan zijn. Daarnaast wordt jaarlijks bij de leden van de Raad van Bestuur een self-assessment georganiseerd waarbij wordt gepeild naar hun deskundigheid en hun eventuele specifieke opleidingsnoden en de werking van de Raad van Bestuur in het algemeen. De resultaten van dit assessment worden onder andere gebruikt voor de invulling van het jaarlijks opleidingsaanbod voor de bestuurders.

B.2.2. Externe functies en onverenigbaarheden

“Het prudentieel en deontologisch kader voor de bestuurders van de VMOB” beschrijft de interne regels van de onderneming betreffende externe functies en onverenigbaarheden en voorziet in een sanctieregeling. Aan de bestuurders wordt jaarlijks gevraagd om een overzicht te bezorgen van hun externe mandaten teneinde na te gaan of er zich geen onverenigbaarheden voordoen.

B.3. Risicomanagementsystemen inclusief de beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit

B.3.1. Risicobeheersysteem

Bij het uitbouwen van het beheersysteem van de VMOB werd rekening gehouden met de bepalingen van de controlewet van 13 maart 2016 en de richtlijnen van de circulaire van de NBB_2016_31 in het bijzonder.

Domeinen die het risicobeheersysteem bestrijken

Conform de Gedelegeerde Verordening 2015/35 bestrijkt het risicobeheersysteem van de VMOB de volgende gebieden:

- aangaan van verzekeringstechnische verplichtingen en reservevorming;
- het beheer van activa en passiva;
- het beheer van het beleggingsrisico;
- het beheer van het liquiditeitsrisico;
- het beheer van het operationele risico;
- herverzekering en andere risicomatigingstechnieken.

Zoals de solvency II-wet voorziet, werden voor de vermelde risicogebieden beleidslijnen inzake het risicobeheer uitgeschreven.

In dit hoofdstuk wordt er dieper ingegaan op de vermelde risicogebieden, de identificatie en het beheer van de risico's waarmee de VMOB dient rekening te houden. In B.4. Interne controlesysteem, wordt vervolgens de vertaalslag gemaakt naar de 38 risico's waaraan de VMOB is blootgesteld en het interne controlemechanisme waarmee de risico's worden gemonitord en beheerd.

B.3.1.1. Aangaan van verzekeringstechnische verplichtingen en reservevorming

Definitie van verzekeringsrisico's

Het verzekerings- of het onderschrijvingsrisico van de facultatieve ziekteverzekeringen is inherent aan de levenslange garantie die binnen de ziektekostenverzekeringen moet gegeven worden. De technische basis van dit risico is daardoor gedeeltelijk vergelijkbaar met die van de levensverzekeringen.

De risicocartografie van de VMOB is afgestemd op de Solvency II richtlijn.

In de berekeningstechnieken toepasbaar op de hospitalisatieverzekeringen, kunnen er twee soorten risicotypes worden onderscheiden: risico's die wel (similar to life) of geen gelijkenis (not similar to life) vertonen met die van de levensverzekering. Daarnaast identificeren we het catastroferisico, een transversale risico.

Ziekteverzekering vergelijkbaar met Levensverzekering (SLT Health)

Het verzekeringstechnisch risico binnen dit type ziekteverzekering heeft een gelijkaardige technische basis als die van de levensverzekeringen.

- Kortlevenrisico (Mortality)

Het kortlevenrisico is het risico dat een verzekeringsmaatschappij loopt dat een verzekerde persoon korter zal leven dan op basis van de gehanteerde sterftetafels wordt verwacht. Dat kan leiden tot een verlaging van de premie-inkomsten.

- Langlevenrisico

Het langlevensrisico is het risico dat een verzekeringsmaatschappij loopt dat een verzekerde persoon langer zal leven dan op basis van de gehanteerde sterftetafels wordt verwacht. Dit kan leiden tot een verhoging van de waarde van verzekeringsverplichtingen.

- Invaliditeits-en morbiditeitsrisico

Het invaliditeits-en morbiditeitsrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau, de trend of de volatiliteit van invaliditeits-, ziekte- en morbiditeitscijfers. Antiselectie in de vorm van aantrekken van mensen met een hoog uitgavenprofiel kan dit risico versterken.

- Kostenrisico

Het kostenrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau, de trend of de volatiliteit van de kosten voor het nakomen van verzekeringsovereenkomsten.

- Uitvalrisico (lapse)

Het uitvalrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau of de volatiliteit van de percentages qua voortijdige beëindiging of beëindiging van de overeenkomst (d.w.z. ontslag van verzekeringsnemers).

In de S2-berekening van de 'lapse' dient zo een schok van 40% verlies van ledenportefeuille in rekening genomen te worden.

Ziekteverzekering niet vergelijkbaar met levensverzekeringen (non SLT Health)

- Premie- en voorzieningenrisico

Premie- en voorzieningenrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door schommelingen in het tijdstip, de frequentie en de ernst van verzekerde gebeurtenissen en in het tijdstip en het bedrag van schaderegelingen. De definitie omvat ook het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau, de evolutieve trend of de volatiliteit van de kosten voor het nakomen van de verzekeringscontracten.

- Uitvalrisico (lapse)

Het uitvalrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau of de volatiliteit van de percentages qua voortijdige beëindiging of beëindiging van de overeenkomst (d.w.z. omschakeling van verzekeringsnemers van een bepaald product naar een ander).

- Rampenrisico

Rampenrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door duidelijke onzekerheid over de prijsstelling en de aannames voor de

voorzieningen in verband met de uitbraak van grote epidemieën en door een ongebruikelijke accumulatie van risico's onder dergelijke extreme omstandigheden.

- Anti-selectierisico

In aanvulling op dit kader kan ook het anti-selectierisico gedefinieerd worden. Dit risico heeft betrekking op een situatie waarin de neiging om zich te verzekeren positief gecorreleerd is met het persoonlijk risico van verlies. Zo zullen bijvoorbeeld mensen met een slechte gezondheid en een hoog risico voor een mogelijke ziekenhuisopname zich meer en beter verzekeren dan de rest van de populatie. Dit risico kan, binnen het gedefinieerde kader, worden beschouwd als één van de oorzaken van het bestaan van de andere, bovenvermelde risico's. Hoger vermelde risico's worden voor zover relevant voor de VMOB, regelmatig berekend en gemonitord.

[Toezicht verzekeringsrisico's](#)

Het team productbeheer en rapportering volgt de evoluties bij de verzekeringsproducten en verzekeren van nabij op en brengt hierover regelmatig verslag uit bij de directie van de VMOB. Verder levert de actuaris jaarlijks zijn verslag af en geeft advies bij statutaire aanpassingen met een budgettaire impact. De revisor valideert elke officiële rapportering.

Een meerjarenbudget wordt opgesteld en elk kwartaal besproken en desgevallend bijgesteld. Er wordt systematisch gewerkt met back-testing om de accuraatheid van de berekening van de voorzieningen en de budgetten na te gaan. De conclusies van deze retroactieve testen helpen om de assumpties te verfijnen.

Rekenmotor

Sinds 2015 voert de VMOB de berekening van haar technische voorzieningen zelf uit met de eigen actuariële rekenmotor. De rekenmotor werd voor de VMOB en MC Assure op maat ontwikkeld door de firma Reacfin. Deze tool laat naast de berekening van de vergrijzingsreserve ook toe om sensitiviteitsanalyses op te zetten en de impact van diverse scenario's te ensceneren. Zo kan de actuariële cel op kwantitatieve wijze alle verzekerings-technische en financiële risico's analyseren zoals: de berekening van de best estimate en de kapitaalvereisten, uitvoeren van sensitiviteitsanalyses, ...

Bij de berekeningen van de vergrijzingsreserve hanteren we de volgende zaken:

- sterftetafels,
- technische interestvoet,
- kostenloading ,
- inflatie van de premie,
- inflatie van de schadegevallen,
- risicopremies (gemiddelde kosten en frequentie),
- lapse ratio.

[Meting van de verzekeringsrisico's](#)

Berekening van de voorzieningen

Er worden 3 voorzieningen berekend:

- De provisie voor niet -verdiende premie
- De provisie voor te betalen schade
- De vergrijzingsreserve

De cel productbeheer en rapportering (CPR) staat - in samenwerking met het financieel departement van LCM - in voor de berekeningen en bespreekt de berekende voorzieningen en reserves met de directie van de VMOB.

Provisie voor niet verdiende premie

Dit betreft een provisie voor de reeds gefactureerde premie(gedeelte)s waarvoor de verzekeringsperiode nog niet is verstreken.

Deze premies worden naar het resultaat van de effectief verzekerde periode gecorrigeerd met het bedrag van de 'niet-verdiende' premie.

De bepaling van deze provisie gebeurt geconsolideerd voor alle individuele premies die een pro rata temporis uitgesplitst worden naar de toepasselijke verzekerde periodes.

Provisie te betalen schade

Met deze provisie wordt geraamd hoeveel schade voorgevallen in een vroegere verzekeringsperiode, we in de toekomst zullen uitbetalen. Deze leggen we hiermee niet ten laste van dat toekomstige resultaat maar van het jaar van incidentie.

Deze provisie wordt bepaald op basis van historische gegevens. Uit de voorbije boekjaren wordt het aandeel van deze schade tegenover de totale schade geëxtrapoleerd naar de toekomst. De schadeafwikkeling in de hospitalisatieverzekering is vrij kort en vertoont bovendien een vrij stabiel verloop. Bij ambulante kosten kan deze in de tijd iets meer uitgespreid zijn afhankelijk van de (wijze in schadeafhandeling van) waarborg.

Vergrijzingsreserve

De vergrijzingsreserve is een raming van alle toekomstige schade en toekomstige premies van de bestaande verzekeringsportefeuille. Indien de toekomstige premies onvoldoende zijn om de toekomstige schade te dekken, wordt er een reserve aangelegd. Volstaan de toekomstige premies wel om de toekomstige schade te dekken, dan spreken we van een negatieve vergrijzingsreserve. Voor het CM-MediKo Plan, dat ook in 2017 met genivelleerde premies werkt, dient de VMOB een vergrijzingsreserve aan te houden. Het CM-Hospitaalplan en CM-Hospitaal Fix (Extra) beschikken over een grote negatieve vergrijzingsreserve (premie-overschot) die echter niet getoond mag worden in de jaarrekening maar wel impact heeft op de Solvancy II-ratio.

De berekening van de vergrijzingsreserve gebeurt op basis van het gekende ledenbestand en met de netto-premies die van toepassing (zullen) zijn voor het eerstkomende projectiejaar.

Er wordt daarbij gewerkt met modelpoints die ons ledenbestand differentiëren per leeftijd, geslacht en premiebarema (bijvoorbeeld toeslag wegens late instapper)

Voor de extrapolatie naar de toekomst wordt gebruik gemaakt van diverse assumpties (parameters):

- de riskpremium (de gemiddelde schade per leeftijd en geslacht)
- de 'lapse' (kans op verlaten van de portefeuille om elke andere reden dan overlijden)
- het sterfterisico
- de 'loading' (de werkingskosten uitgedrukt in percentage van de netto-premie)
- de actualisatievoet
- de premie-inflatie
- de schade-inflatie

We verwijzen hier ook naar de S2-vereisten en de diverse elementen die belangrijk zijn voor de berekening van de SCR.

Het niveau van deze parameters wordt regelmatig geactualiseerd en gebeurt als volgt:

- Riskpremium: jaarlijkse aanpassing op basis van de (laatst gekende) historische gegevens waarbij zo rekening wordt gehouden met eventueel gewijzigd facturatiegedrag van de ziekenhuizen (bvb. aanrekening van ereloon-supplementen) of recent doorgevoerde en toekomstige waarborguitbreidingen in de polis.
- Lapse: jaarlijkse aanpassing op basis van de vaststellingen binnen de portefeuille.
- Sterftetekans: telkens wordt de laatst beschikbare sterftetabel van het nationaal instituut voor statistiek gebruikt.

- Loading: jaarlijks (februari) wordt op basis van de voorbije boekhoudkundige periode berekend hoe de courante-niet-financiële kosten zich verhouden tot het totale (netto-) premievolume. Voorzichtigheidshalve verhogen we dit met één tiende om rekening te houden met onvoorziene evoluties van de kosten.
- Actualisatievoet: dit is de discontovoet waarmee we de toekomstige kasstromen actualiseren. Deze is gebaseerd op de economische groei op lange termijn die ook een indicator is voor de langetermijnrente. Deze wordt op basis van de huidige economische toestand lichtjes bijgesteld naar boven of beneden. De actualisatievoet moet representatief zijn op zeer lange termijn met als horizon de uitdoving van de portefeuille.
- Premie-inflatie: de premieaanpassing voor de ziekteverzekeringen is nog afgestemd op de consumptieprijnsindex. Deze wordt gealigneerd op de lange termijn doelstelling van de Europese Centrale Bank. Deze lange termijn premie-inflatie is van kracht vanaf het vijfde jaar van de projectie. Voor de eerste 5 jaar van de projecties nemen we de voorspellingen op middellange termijn over van het Planbureau, die telkens in juni worden gepubliceerd.
- Schade-inflatie: De evolutie van de medische kosten (intra muros) is afhankelijk van diverse factoren: duur van de hospitalisatie, toename van het aantal daghospitalisaties, hogere hospitalisatiefrequentie bij ouderen, toename van de ligdagprijzen en erelonen, ... Daarom analyseren we jaarlijks de evolutie van het aantal hospitalisatiefacturen per regio, per type ziekenhuisopname (klassieke opname versus dagopname) en type kamer (éénpersoonkamer versus meerpersoonkamer). Voor elke van deze hospitalisatiefacturen bepalen we een gemiddeld jaarlijks stijgingspercentage. Deze percentages worden toegepast op de diverse uitgaven. Op die wijze komen we aan een gewogen gemiddeld stijgingspercentage voor de lange termijn. Naar analogie met de premie-inflatie proberen we voor de eerste vijf projectiejaren een beter op de actuele economische toestand afgesteld percentage te bepalen. We vertrekken daarvoor van de voorspelde inflatie en laten die stapsgewijs evolueren tot het lange termijn percentage voor het zesde jaar van de projectie. Vooral de toename van de ereloonsupplementen op de eenpersoonkamers is een thema dat van nabij opgevolgd wordt.

Definitie en specificatie van sensitiviteits- en scenario analyses.

In de sensitiviteitsanalyses onderzoeken we de gevoeligheid van de vergrijzingsreserve na aanpassing van één van de basis-parameters.

We hanteren twee soorten scenarioanalyses:

- de korte termijn analyses (parameter testen) waarin de parameters slechts licht gewijzigd zijn;
- de lange termijn analyses (solvabiliteitstesten) die het mogelijk maken om de impact van belangrijkere fluctuaties van parameters, ten gevolge van bvb. een verandering in de economische situatie, in te schatten.

Deze analyses hebben tot doel om:

- een beter beeld te geven over de samenstelling van de vergrijzingsreserves;
- de risico's van bepaalde assumpties in parameterkeuzes beter in te schatten;
- managementinformatie te krijgen voor het premiebeleid, het beleid rond reservering van middelen en de productinnovatie.

De sensitiviteitsanalyses tonen aan dat de volgende parameters de grootste impact hebben op de vergrijzingsreserves:

- de inflatie van de premie;
- de inflatie van de schade;
- de loading;
- de lapse en de sterfte

De mate waarin een parameter impact heeft, hangt af van de aard, de samenstelling en de rendabiliteit van de verzekeringsproducten.

B.3.1.2. Beheer van activa en passiva

De VMOB beschikt over een actuariële rekenmotor die werd ontwikkeld door een extern actuarisbureau. Deze rekenmotor maakt het mogelijk om de activa en passiva beter op elkaar af te stemmen (Asset & Liability Management). Een betere afstemming moet ook toelaten om het renterisico (zoals gedefinieerd in de risicocartografie) te beheersen.

B.3.1.3. Beheer van het beleggingsrisico

Om het beleggingsrisico te beperken volgt de VMOB een strikt beleggingsbeleid dat steunt op de volgende pijlers:

- er wordt gestreefd naar een goede afstemming van activa en verplichtingen. De activa die tegenover de technische voorzieningen staan, zijn belegd op een wijze die strookt met de aard en de looptijd van de verplichtingen;
- de samenstelling van de obligatieportefeuilles moet voldoen aan duidelijke beleggingscriteria;
- het beheer is uitbesteed aan een externe professionele portefeuillebeheerder.

Beleggingscriteria

Het Comité voor Beleggingsbeleid (zie punt 1.1.6.) heeft ook voor 2017 de volgende criteria waaraan de verschillende types van portefeuilles op elk moment dienen te voldoen, gevalideerd:

- er wordt enkel belegd in vastrentende effecten;
- de criteria vermeld in het KB van 13/11/2002 van toepassing op de ziekenfondsen en landsbonden moeten worden nageleefd;
- regels inzake minimum kredietwaardigheid alvorens een titel kan worden aangekocht;
- regels m.b.t. de concentratie per type emittent: overheden en kredietinstellingen;
- regels m.b.t. de concentratie per emittent in functie van zijn kredietwaardigheid ;
- regels m.b.t. de concentratie van de landen in functie van hun rating en de omvang van hun uitstaande schuld;
- minimum voorwaarden met betrekking tot het emissievolume van een obligatielening waarin wordt belegd;
- regels inzake minimum en maximum 'modified duration' van de portefeuille.

Met deze beleggingscriteria streeft de VMOB ernaar het geheel van de financiële risico's uit de risicocartografie te beheersen.

Deze beleggingscriteria zijn geen statisch gegeven. Zij worden door het Comité voor Beleggingsbeleid regelmatig geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

Externe professionele portefeuillebeheerder

Het beheer van de obligatieportefeuilles wordt uitbesteed aan een professionele beheerder. De beheerder staat via zijn eigen riskmanagement garant voor de naleving van het opgelegde beleggingskader. In die zin geeft de beheerder dus mee vorm aan de eerste verdedigingslinie voor de financiële risico's.

De externe beheerder heeft als opdracht om binnen de grenzen van het beleggingskader en onder actief toezicht door de beheerders van de VMOB de beste beleggingskeuzes te maken. Deze portefeuillbeheerder moet aan de VMOB maandelijks over de status van de portefeuille gedetailleerd rapporteren.

Rol van de risk officer finance en verzekeringen van LCM

Binnen het financieel departement van de LCM werd in de loop van 2016 een 'risk officer finance en verzekeringen' aangesteld. Ieder kwartaal bereidt hij een risicorapportering voor van de beleggings-

portefeuilles van de VMOB. Hierin wordt zowel voor de portefeuille op korte termijn als de portefeuille op middellange termijn nagegaan of de verschillende beleggingslimieten worden nageleefd.

De volgende zaken worden geverifieerd:

- minimum aankoop rating;
- concentratie per type emittent;
- concentratie per land;
- concentratie per rating categorie;
- average maturity en modified duration van de portefeuille

De risicobeheerfunctie van de VMOB ziet er in het kader van de tweedelijns verdedigingslinie op toe dat deze controles tijdig en correct worden uitgevoerd.

B.3.1.4. Beheer van het liquiditeitsrisico

Een nauwkeurige opmaak en opvolging van het budget, leidt ook tot een vermindering van het liquiditeitsrisico van de VMOB en zorgt ervoor dat de nodige fondsen voorhanden zijn wanneer nodig. Hierdoor wordt de blootstelling van de VMOB aan tussentijdse marktwaarde-schommelingen in de obligatieportefeuille beperkt aangezien onvoorziene desinvesteringen tot een minimum kunnen worden beperkt.

B.3.1.5. Beheer van het operationeel risico

(i) Beheer van de schadecyclus

Doelstellingen van de schadecyclus:

In lijn met de COSO voorschriften beoogt de VMOB in het proces van schadebeheer de volgende doelstellingen:

- van strategische aard: een performante dienstverlening aan de verzekerden. Dit vertaalt zich in een correcte doorlooptijd, een accurate beoordeling en tarifiering, een duidelijke communicatie aan de verzekerden en respect voor de afgesproken service levels.
- van operationele aard: operationele efficiëntie; een zo hoog mogelijk aantal schadegevallen afhandelen binnen de vooropgestelde doorlooptijd met een minimale foutenlast.
- van compliance aard: de schadebeoordeling en -tarifiering dient te gebeuren conform de waarden van de VMOB en met respect voor de wettelijke en statutaire voorschriften.
- met het oog op een accurate rapportering: de schadecyclus dient een volledige en accurate rapportering m.b.t. de geregistreerde schadegevallen en schadevergoedingen in de boekhoudkundige staten van de onderneming te faciliteren.

(ii) Beheer van de verzekeringsbemiddeling

Doelstellingen van de verzekeringsbemiddeling:

In lijn met de COSO voorschriften beoogt de VMOB in het proces van de verzekeringscyclus de volgende doelstellingen:

- van strategische aard: een performante dienstverlening aan de verzekerden, vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst tussen de VMOB en de ziekenfondsen en vertaald in service levels met klemtoon op een vlotte afhandeling van aansluitingen en ontslagen in de verzekeringen, het correct toepassen van de regels en een duidelijke communicatie aan de verzekerden.
- van operationele aard: operationele efficiëntie: een goed samenspel tussen front- en backoffice in het beheer van de verzekeringsportefeuille, het doorspelen van de shadedossiers van het CM-Hospitaalplan en de inbreng van de kosten voor het CM-MediKo Plan, de opvolging van de premiebetaling en de algemene informatieverstrekking aan de verzekerden.
- van compliance aard: de aanvaarding en de aansluiting van nieuwe verzekerden dient te gebeuren conform de waarden van de VMOB en met respect voor de wettelijke en statutaire voorschriften.

- met het oog op een accurate rapportering: de verzekeringscyclus dient een volledige en accurate rapportering m.b.t. de geregistreerde aansluitingen en premie-ontvangsten in de boekhoudkundige staten van de onderneming mogelijk te maken.

(iii) Beheer van het personeel

Het beheer van het personeel is een belangrijke factor in het beheersen van de operationele risico's. We beogen de realisatie van vier doelstellingen:

- van strategische aard: de positionering van de VMOB als een betrouwbare, correcte en aantrekkelijke werkgever die streeft naar een kwaliteitsvolle dienstverlening aan de verzekerden en die daarbij oog heeft voor het welbevinden van de medewerkers.
- van operationele aard:
  - op elk moment beschikken over voldoende en gekwalificeerde medewerkers om de opdrachten op een kwaliteitsvolle manier (service levels realiseren) waar te maken;
  - een degelijke coaching van alle medewerkers mogelijk maken zoals voorzien in het algemeen HR-beleid, met respect voor de naleving van alle elementen van de *HR-cirkel*;
  - alle personeelsadministratie nauwkeurig uitvoeren en een vlotte afhandeling van de salarisbetalingen garanderen.
- van compliance aard: bijdragen tot een ondernemingscultuur waarin de waarden van de onderneming en de naleving van de wettelijke voorschriften m.b.t. het personeelsbeheer worden gerespecteerd.
- met het oog op een accurate rapportering: een efficiënte doorstroming van alle personeelsgegevens naar de eigen personeelsdiensten en overheidsinstanties met het oog op een accurate rapportering.

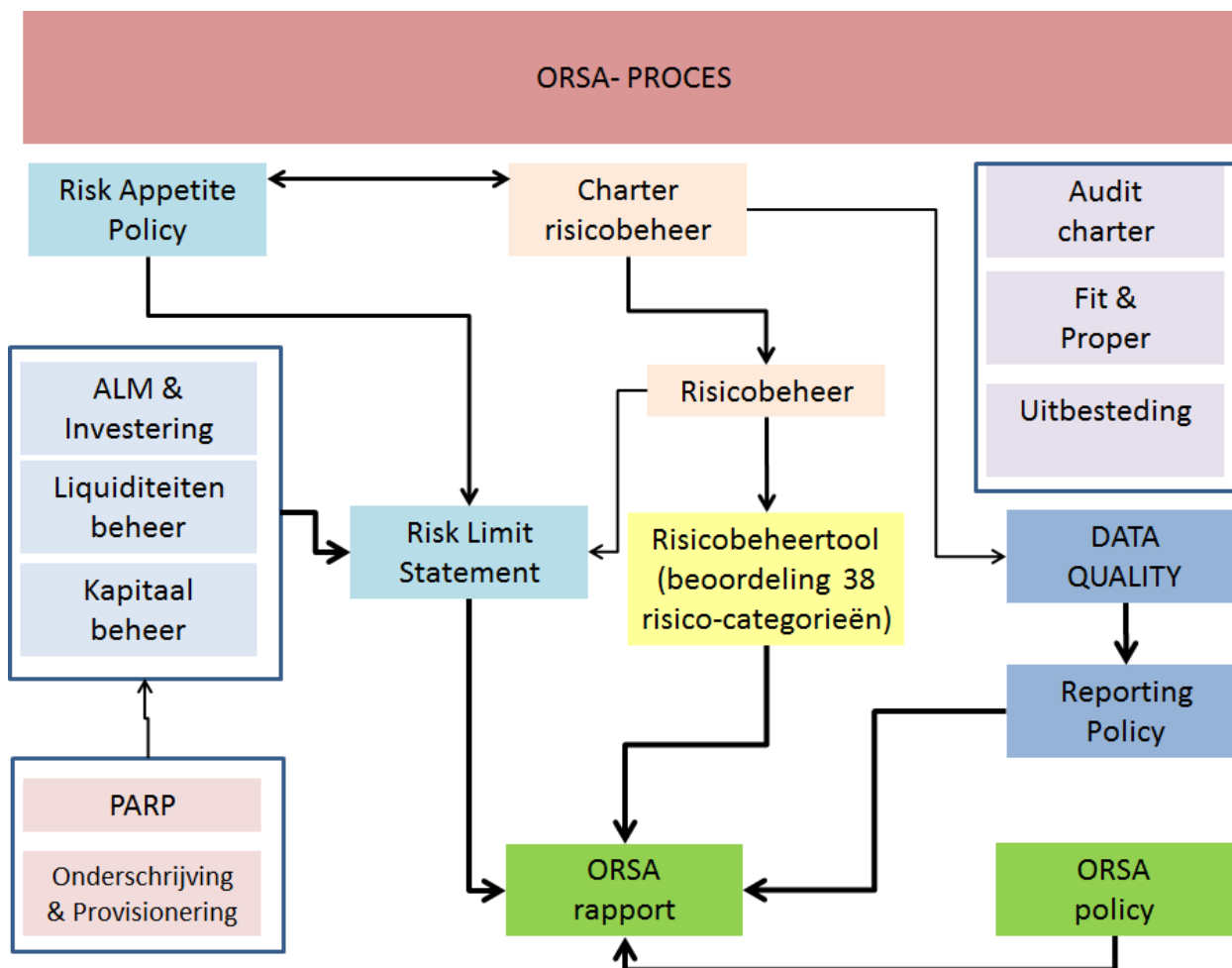
B.3.2. Beoordeling van het eigen risico en solvabiliteit (ORSA)

Zoals art. 91 van de Solvency II-wet voorschrijft, beoordeelt de VMOB in het kader van haar risicobeheersysteem minstens een keer per jaar en wanneer zich een significante wijziging voordoet in het risicoprofiel van de onderneming haar eigen risico en solvabiliteit.

Bij deze beoordeling wordt een uitspraak gedaan over de volgende zaken:

- de algemene solvabiliteitsbehoeften waarbij rekening wordt gehouden met het risicoprofiel, de risicotolerantielimieten en de strategie van de VMOB;
- de continue naleving van de vastgelegde kapitaalvereisten en de technische voorzieningen;
- de mate waarin het risicoprofiel van de VMOB afwijkt van de hypothesen op basis waarvan het solvabiliteitskapitaalvereiste werd vastgelegd.

Om deze oefening mogelijk te maken heeft de VMOB een coherent geheel uitgetekend waarbij de diverse (risk) policies, het risicobeheersysteem en de interne controlesystemen van de VMOB met elkaar geïntegreerd worden. Dit geheel vormt de basis voor het ORSA-beleid van de VMOB en kan schematisch als volgt worden samengevat.

B.3.3. Risicobeheerfunctie

De risicobeheerfunctie wordt gecumuleerd met de compliance functie en is ingevuld door de risk en compliance officer. De risk en compliance officer functioneert in zijn hoedanigheid rechtstreeks, maar onafhankelijk, onder de voorzitter van het Directiecomité van de VMOB. Hij maakt geen deel uit van het Directiecomité. De VMOB maakt gebruik van de wettelijke mogelijkheid om de risk officer op stafniveau in te zetten. Hij is in die hoedanigheid steeds aanwezig op de vergaderingen van het managementteam van de VMOB (i.e. Directiecomité, managers schade en bemiddeling) en heeft toegang tot alle beleidsdocumenten (of kan ze desgevallend opvragen) zodat hij van nabij de bedrijfsactiviteiten kan volgen en actief zijn rol kan opnemen. De risicobeheerfunctie zorgt ervoor dat alle significante risico's van de VMOB worden gedetecteerd, gemonitord, gemeten, beheerd en intern en extern worden gerapporteerd. De risicobeheerfunctie wordt actief betrokken bij het bepalen van de risicostrategie en alle beleidsbeslissingen die een belangrijke invloed kunnen hebben op de risico's van de onderneming.

De risicobeheerfunctie heeft onder meer de volgende taken:

- staat de Raad van Bestuur, het Directiecomité en de andere controlefuncties bij met het oog op een doeltreffende werking van het risicobeheersysteem;
- monitort het risicobeheersysteem en het algemeen risicoprofiel van de VMOB als geheel;
- brengt gedetailleerd verslag uit over de risicoblootstelling en adviseert de Raad van Bestuur, het Risico- en Auditcomité en het Directiecomité over risicobeheeraangelegenheden;
- onderkent en beoordeelt nieuwe risico's die opduiken;
- ziet toe op de samenhang tussen de diverse rapporteringen die aan de CDZ en de NBB worden overgemaakt, voor wat de risicoaspecten betreft.

De risicobeheerfunctie brengt regelmatig verslag uit aan het Directiecomité en het Risico- en Auditcomité over zijn bevindingen m.b.t. risicoblootstelling en -beheersing van de VMOB. De risicobeheerfunctie brengt hierover minstens een keer per jaar rechtstreeks verslag uit aan de Raad van Bestuur.

De risicobeheerfunctie vult zijn functie in zoals omschreven in het risicobeheercharter. Het risicobeheercharter wordt jaarlijks door het Risico -en Auditcomité geëvalueerd naar aanleiding van de publicatie van zijn jaarverslag.

B.3.4. Noodplannen

B.3.4.1. Continuïteitsbeleid

De VMOB moet voor het geheel van zijn activiteiten de continuïteit kunnen garanderen. Bij eventuele onderbrekingen van de systemen of cruciale bedrijfsprocessen moet binnen een aanvaardbare termijn de activiteit kunnen hervat worden om de afgesproken serviceniveaus aan te houden of te kunnen herstellen.

Bij een onderbreking van de IT-systemen kan de VMOB rekenen op de voorziene maatregelen binnen het IT-departement die ervoor zorgen dat kritieke gegevens en bedrijfsfuncties beschermd zijn en de verzekeringsactiviteiten kunnen worden verdergezet. De CISO is aanwezig op alle Risico-en Auditcomités en brengt er regelmatig de stand van zaken over het Disaster Avoidance Program (DAP) en Business Continuïteits Programma (BCP). Regelmatig worden er testen uitgevoerd op de systemen om na te gaan of de fall-back systemen hun werk doen.

Voor de eigen bedrijfsprocessen (verzekeringsbemiddeling en schadebeheer) gebeuren de activiteiten op diverse locaties. Dat zorgt ervoor dat deze cruciale processen steeds kunnen worden verder gezet bij calamiteiten (zie verder bij noodplannen). Voor alle functies binnen de VMOB zijn doublures voorzien.

In de uitbestedingsovereenkomsten komt het continuïteitsbeleid van de activiteit aan bod. Bij de jaarlijkse evaluatiegesprekken wordt nagegaan of de leverancier van de uitbestede activiteit de continuïteit ook kan waarborgen.

Indien er in de incidententool incidenten m.b.t. continuïteit geregistreerd worden, krijgen deze steeds een prioritaire behandeling. De Business Program Manager neemt steeds het eigenaarschap ten volle op om de werkzaamheden zo snel mogelijk te kunnen hervatten en desgevallend een crisismeeting op te zetten met het managementteam.

B.3.4.2. Noodplannen

Naast het hierboven beschreven continuïteitsbeleid werden er door de VMOB ook noodplannen uitgewerkt. Het beheer van de verzekeringscontracten vindt plaats in de ziekenfondsen. Door de veiligheidscoördinatoren van de ziekenfondsen en de CISO van de Landsbond werden noodplannen uitgewerkt om bij niet-IT-gerelateerde calamiteiten het polisbeheer op korte termijn elders verder te zetten. De CISO van het nationaal secretariaat heeft een inventaris van de beschikbare werkplekken in de diverse ziekenfondsen waarnaar op korte termijn kan worden uitgeweken mocht zich een noodsituatie voordoen. Het schadebeheer van de VMOB wordt uitgevoerd in de gebouwen van zowel CM Midden-Vlaanderen als CM Limburg. De noodplannen voor het schadebeheer zijn mee opgenomen in de noodplannen van deze twee ziekenfondsen.

B.4. Interne controlesysteem

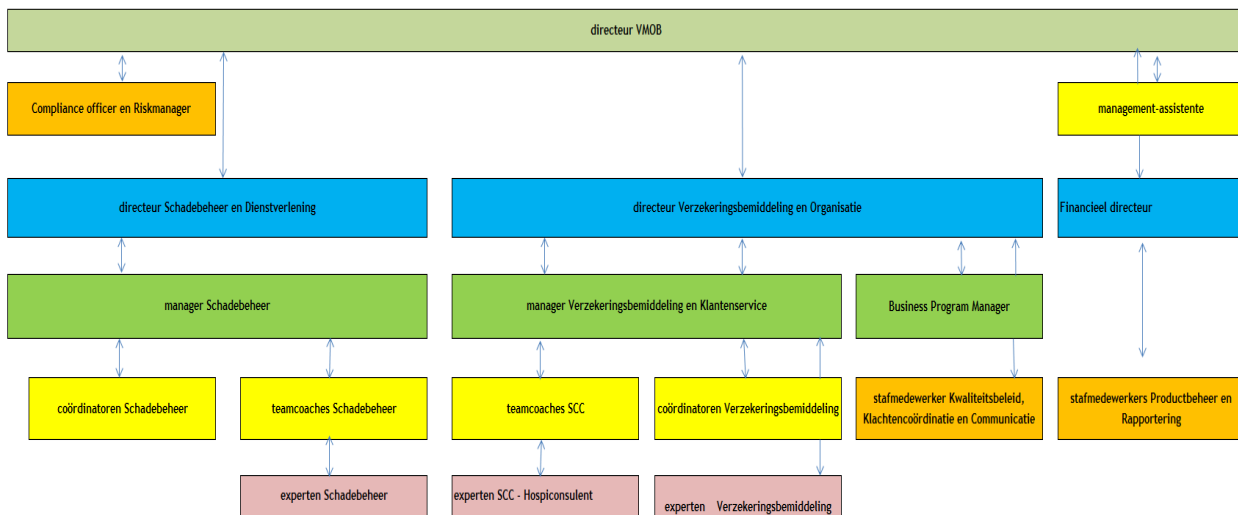
B.4.1. Methodiek

Het risicobeheersysteem van de VMOB steunt op drie verdedigingslijnies. Elke linie heeft duidelijk omschreven verantwoordelijkheden en dient zijn specifieke rol te spelen in het risicobeheerproces.

De eerste verdedigingslinie

De eerste verdedigingslinie situeert zich in de operationele diensten van de VMOB en de verbonden verzekeringsagenten, inclusief het eerstelijnsmanagement. Voor de invulling en organisatie van het eerstelijnsmanagement bij schade en bemiddeling verwijzen we naar het organigram hieronder en specifieke functiekaarten van de managers, teamcoaches, coördinatoren en experts.

Organogram VMOB - 2017

Daarnaast worden ook specifieke eerstelijnscontroles uitgevoerd door de de Business Program Manager, de cel productbeheer en rapportering en de business zelf.

De eerste linie kan bij de dagelijks uitoefening van de operationele taken geconfronteerd worden met een brede waaier aan incidenten. Het is de rol van deze linie om hierop gepast te anticiperen of te reageren. Typische controlemaatregelen uit de eerste linie zijn:

- controles geïntegreerd in de systemen en toepassingen;
- controlemaatregelen met het oog op de naleving van procedures, regels en servicelevels;
- maatregelen die het belang van een organisatie voor risicobeheersing onderlijnen en bijdragen tot een beter begrip van risicobeheersing waarbij iedereen verantwoordelijkheden heeft op zijn niveau.

De tweede verdedigingslinie

In de tweede verdedigingslinie bevinden zich de functies die specifiek zijn ingericht in het kader van risico-opvolging en -identificatie. Deze functies staan onafhankelijk en los van de risicodragende activiteiten van de onderneming. De risicobeheerfunctie van de VMOB heeft hierbij een belangrijke rol te spelen. Hij wordt hierin bijgestaan door onder meer de actuariële cel, de risk officer finance en verzekeringen en de CISO van de landsbond.

De tweede verdedigingslinie informeert op systematische wijze de derde linie over de gemaakte vaststellingen.

Volgens een vastgelegde procedure moeten alle incidenten in de bedrijfsvoering worden geregistreerd in een centrale incidententool. De incidententool wordt beheerd door de Business Program Manager van de VMOB. Die zorgt er onder meer voor dat de incidenten maximaal worden geaccepteerd en correct worden gerapporteerd in de tool. Het managementteam heeft inzage in deze rapporteringstool. Op de vergaderingen

van het managementteam is een stand van zaken van de incidententool een vast agendapunt. Wanneer nodig wordt een ad hoc overleg gehouden om belangrijke incidenten meteen aan te pakken. De risk manager zorgt ervoor dat de risico's worden besproken en dat de prevalentie en de ernst ervan een rol spelen in de risicoscoring van de risicobeheertool.

Naast de incidentenrapportering is ook het klachtenmanagement van de VMOB een belangrijk hulpmiddel voor het identificeren van eventuele opduikende risico's. Alle gemelde klachten binnen de VMOB en de verbonden verzekeringsagenten worden centraal geregistreerd en geanalyseerd door de klachtencoördinator van de VMOB.

De derde verdedigingslinie

De derde verdedigingslinie is de bevoegdheid van de Interne Audit, het Risico- en Auditcomité, het Directiecomité en de Raad van Bestuur.

Het is de verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur dat de VMOB beschikt over een performant interne controlesysteem en een doeltreffende organisatie van het risicobeheer. De rol van de directie bestaat erin de eerste en tweede verdedigingslinie in te richten in de praktijk. De Interne audit formuleert een onafhankelijk oordeel over de werking van beide linies en rapporteert hierover aan het Risico- en Auditcomité.

B.4.2. Concept en werking van het Interne controle- en risicobeheersysteem

De VMOB heeft een risicobeheersysteem en interne controlesysteem geïnstalleerd waarbij de materiële risico's waaraan de onderneming is blootgesteld worden beschreven, ingedeeld in categorieën, beoordeeld en actief worden aangepakt. De centrale risicobeheertool beschrijft de risico's, bevat de beoordeling (kans en impact), het aanvaardingsniveau en alle recurrente en specifieke acties die samen het jaaractieplan vormen van de VMOB. Deze tool is een werkinstrument dat op alle vergaderingen van het managementteam door de risk officer wordt geactualiseerd.

Belangrijk objectief hierbij is het kunnen realiseren van de doelstellingen die de VMOB zich heeft opgelegd met de vooropgestelde middelen en in lijn met de uitgewerkte strategie.

De leidraad van het risicosysteem van de VMOB is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- risicobeheersing en interne controle zijn een zorg van iedereen in de organisatie;
- risicobeheersing en interne controle vormen een continu, recurrent proces;
- risicobeheersing en interne controle richten zich niet enkel op de bedreigingen maar ook op de opportuniteiten;
- risicobeheersing en interne controle stellen ons in de mogelijkheid om risico's te beperken en te beheersen.
- een toestand zonder risico's bestaat niet.

Het risicobeheersysteem is aangepast aan de specifieke kenmerken en de proportionaliteit van de VMOB op het gebied van de omvang, de structuur en de activiteiten.

Identificatie van de risico's en risicocartografie

In de tabel op de volgende bladzijde wordt de risicocartografie van de VMOB weergegeven. Deze risicocartografie vormt de leidraad voor het volledige ERM-beleid van de VMOB. De structuur ervan is geïntegreerd in de jaaractieplannen, de risico-opvolging, de interne audit en de rapportering.

De cartografie bevat drie niveaus volgens de mate van detaillering/verfijning.

Verzekeringsrisico's	Ziekteverzekering (risico leven) (Health STL)	Langleven (Longevity)	R1
		Kortleven (Mortality)	R2
		Invaliditeit / Ziekte (Disability / Morbidity)	R3
		Uitval (Lapse)	R4
		Kosten (Expenses)	R5
	Ziekteverzekering (risico niet- leven) (Health NSTL)	Premie & reserverisico (Premium & reserves)	R6
		Uitval (Lapse)	R7
Ziekteverzekering (Health)	Catastrophe	R8	
Financiële risico's	Markt & ALM	Rente (Interest)	R9
		Spread	R10
		Concentratie	R11
		(Il)liquiditeit	R12
		Eigendom	R13
Krediet (Credit)	Faling (Default)	R14	
Operationele risico's	HR & Organisatie	Leiderschap	R15
		Expertise & Competenties	R16
		Organisatie werk	R17
		Werkomstandigheden	R18
		Personeelscapaciteit	R19
	EDP / IT	Veiligheid data	R20
		Betrouwbaarheid data	R21
	Discontinuïteit	Systeem faling	R22
		Medewerkers & Activa	R23
	Juridisch, compliance & fraude	Interne fraude	R24
		Externe fraude	R25
Operationele regels/gebruiken		R26	
Integriteit		R27	
Strategie en reputatie risico	Strategie	Paraatheid mbt verandering	R28
		Operationele performantie	R29
		Strategische partners	R30
		Organisatie model	R31
		Management info	R32
		Bestuur	R33
		Externe factoren	R34
	Reputatie	CM merknaam	R35
		Respect wettelijke voorschriften	R36
		Externe communicatie	R37
		Externe factoren	R38

Inventaris van de interne controles

De Solvency II-wet en de circulaire NBB_2016_31 voorziet dat de methode, gebruikt voor de evaluatie van de risicobeheersing en interne controlemechanismen, grondig wordt beschreven en dat ze jaarlijks wordt beoordeeld door de directie.

Hieronder volgt de beschrijving van de door de VMOB gebruikte methode voor de evaluatie van de interne controlemechanismen.

Referentiekader voor de evaluatie van het interne controlesysteem

Het meest gebruikte model voor de evaluatie van het interne controlesysteem is 'COSO', een referentiekader opgesteld door Amerikaanse commissie 'Committee of Sponsoring Organisations of the Treadway Commission', afgekort COSO.

Dit referentiekader omvat naast een standaarddefinitie voor interne controle ook een model ter evaluatie van de doeltreffendheid ervan, met het oog op een breed gebruik door verschillende types van organisaties.

Het interne controlesysteem wordt er gedefinieerd als een geheel van maatregelen ontworpen en geïmplementeerd door de personen die de onderneming besturen, de directie en andere personeelsleden en dit met het oog op een grotere zekerheid bij het realiseren van de objectieven die de onderneming zich zelf heeft opgelegd in functie van haar strategie. Anders gesteld, interne controle wordt ingericht als antwoord op de risico's die de verwezenlijking van deze objectieven bedreigen.

De VMOB maakt gebruik van de tweede versie van het COSO model: 'COSO 2 -Enterprise Risk management framework', afgekort 'COSO 2'. Deze versie integreert het volledige risicobeheer.

De COSO 2 versie is verder compatibel met de 'Own Risk Self Assessment – ORSA' onder Solvency II.

COSO 2: een driedimensionale aanpak

Op basis van het COSO 2 model wordt een interne controlemaatregel driedimensionaal geëvalueerd:

- de doelstellingen van de controle;
- de karakteristieken van de controle;
- het niveau van de controle.

Deze drie dimensies worden verder toegelicht.

De doelstellingen van de interne controle

De doelstellingen van een interne controlemaatregel dienen volgens COSO 2 te worden onderverdeeld in vier onderliggende categorieën:

- strategisch: doelstelling die bijdraagt aan het doel van de organisatie;
- operationeel: doelstelling die bijdraagt aan een doeltreffend en doelmatig gebruik van de werkmiddelen;
- rapportering: doelstelling die bijdraagt aan een betrouwbare verslaggeving;
- conformiteit: doelstelling die bijdraagt tot respect voor het wettelijk en prudentieel kader.

Het kan dat onze organisatie met een specifieke interne controlemaatregel verschillende objectieven nastreeft.

De karakteristieken van de interne controle

Aan de hand van onderstaande criteria analyseren we elke interne controlemaatregel op een gestandaardiseerde manier om de doeltreffendheid ervan te beoordelen.

1. De controle omgeving

Het betreft de bedrijfscultuur van de onderneming. Zijn de medewerkers voldoende gesensibiliseerd voor de risico's waaraan het bedrijf is blootgesteld en de noodzaak om deze risico's op te volgen en te beheersen? In welke mate draagt de onderzochte interne controlemaatregel bij tot de sensibilisering van de medewerkers. Een dergelijke bedrijfscultuur is een noodzakelijk fundament voor het risicobeheer. De VMOB kiest voor een duidelijke afbakening en definiëring van de bevoegdheden, de aanwezigheid van voldoende mensen met de juiste competenties, een betrouwbaar rapporteringsproces, duidelijke procedures beschreven in een centraal vademecum en een geschikte informatica-omgeving.

2. De risico analyse

Dit is het onderzoek naar de mate waarin de interne controlemaatregel een bijdrage levert aan het identificeren en analyseren van de risico's (kans & impact) die het realiseren van de doelstellingen van de VMOB kunnen bemoeilijken of verhinderen.

3. De controle activiteiten

In welke mate draagt de betrokken interne controlemaatregel bij tot het voorkomen van de risico's, of het beperken van de impact ervan? Typische maatregelen in dit verband zijn: functiescheiding, dubbele handtekening, beperkte toegang tot gebouwen, registratie van digitale acties, ...

4. Informatie en communicatie

De verspreiding van betrouwbare en relevante informatie doorheen het bedrijf is belangrijk opdat elke medewerker zijn verantwoordelijkheden inzake het beheersen van risico's correct kan uitvoeren. In welke mate draagt de onderzochte interne controlemaatregel hiertoe bij?

5. Opvolging van het systeem van interne controle

Het systeem van interne controle wordt regelmatig in vraag gesteld, o.a. op basis van analyses en opmerkingen van de interne audit, alsook van de commissaris revisor. In welke mate draagt de onderzochte interne controlemaatregel bij tot een dergelijke opvolging?

Deze algemene karakteristieken zullen worden toegepast binnen de specifieke VMOB context.

In de Risicobeheertool van de VMOB worden de risico's en de bijhorende interne controlemaatregelen geïntegreerd en gecatalogiseerd op basis van de 38 risicocategorieën en de bovenvermelde criteria.

Eenzelfde controlemaatregel kan voorkomen in verschillende bedrijfsprocessen, of zelfs meerdere malen in eenzelfde bedrijfsproces. Met het oog op een eenduidige identificatie worden in de uitgetekende bedrijfsprocessen (BPM) de interne controlemaatregelen aangeduid.

Het niveau van de controle

Met het niveau van de controle wordt bedoeld welke functie in de organisatie verantwoordelijk is voor de betrokken interne controlemaatregel. In het licht van onze bedrijfsstructuur beschouwen we slechts twee niveaus van controle:

- Interne controle uitgevoerd door de uitvoerende functies in een specifiek bedrijfsproces;
- Interne controle uitgevoerd door de controlerende functies of de beheersfunctie in alle functies van de activiteiten van de VMOB en zijn partners waarmee een uitbestedingsovereenkomst werd afgesloten.

Beoordeling van de interne controlemaatregelen en weging van de risico's

De vermelde stappen uit de definitiefase:

- opstellen van de risicocartografie;
- identificatie van de relevante bedrijfsprocessen;
- inventaris en karakterisering van de bestaande interne controlemaatregelen (IC) voor elk bedrijfsproces volgens de COSO methode.

De Risicobeheertool van de VMOB zorgt voor een structurele opvolging en evaluatie van het effect van de bestaande IC-maatregelen om alle risico's inherent aan een bedrijfsproces te verminderen of te beheersen. Het actieplan van de VMOB m.b.t. het risicobeheer is het resultaat van de vier volgende stappen die geïnspireerd zijn op de COSO 2 methodologie:

- definiëring van de objectieven;
- incidenten rapportering;
- risicoweging;
- acties m.b.t. de restrisico's.

Definiëring objectieven voor elk bedrijfsproces

De objectieven worden gedefinieerd op basis van de vier dimensies voorgeschreven door het COSO referentiekader:

- strategisch,
- operationeel,
- rapportering,
- conformiteit.

Identificeren van de risico's a.d.h.v. incidentenrapportering

Vervolgens worden voor elk relevant bedrijfsproces de pertinente risico's, zoals gedefinieerd in de cartografie, geïdentificeerd. Dit gebeurt op een objectieve basis aan de hand van de incidententool. Er bestaat een procedure die alle betrokken actoren volgen om een incident te melden. Ook de klachtenprocedure voorziet in de registratie van signalen van klanten, die als incident kunnen beschouwd worden.

De gerapporteerde incidenten laten toe om de brug te leggen tussen de risicocartografie van de onderneming en de risico's aanwezig in het betrokken bedrijfsproces.

De incidententool wordt beheerd door de business program manager en opgevolgd door de risicobeheerfunctie van de VMOB. Op het (tweewekelijks – maandelijks) overleg van het managementteam worden de incidenten besproken en actieplannen uitgewerkt en opgevolgd.

Risicoweging

Tot slot worden voor elk relevant bedrijfsproces de risico's beoordeeld om finaal de restrisico's te identificeren.

Elk risico wordt beoordeeld op basis van de twee onderliggende dimensies en de bijhorende schaal:

- kans van voorkomen

Niveau	Kans	Beschrijving
1	Uitzonderlijk	Doet zich uiterst zelden voor
2	Zelden	Komt zelden voor
3	Mogelijks	Komt al eens voor
4	Waarschijnlijk	Komt regelmatig voor
5	Bijna zeker	Doet zich in de meeste gevallen voor

- impact op de realisatie van één of meer doelstellingen van het proces.

Niveau	Impact	Beschrijving
1	Onbestaande	De uitvoering van het proces is niet in gevaar, de doelstellingen kunnen worden gerealiseerd
2	Beperkt	De realisatie van minstens één doelstelling van het proces wordt mogelijks bemoeilijkt
3	Matig	De realisatie van minstens één doelstelling van het proces wordt bemoeilijkt / is mogelijks in gevaar
4	Zwaar	De realisatie van minstens één doelstelling van het proces is in gevaar.
5	Zeer zwaar	Minstens één doelstelling van het proces kan niet meer worden gerealiseerd.

De weging van elk risico gebeurt door het managementteam, jaarlijks voor het geheel van de Risicobeheertool en ad hoc bij specifieke evoluties van bepaalde risico's. Bij elke herevaluatie wordt bekeken welke de risicoscores waren van de laatste meting, wat de impact is geweest van de geplande beheersmaatregel en hoe groot het residueel risico is. In functie van het residueel risico wordt nagegaan welke recurrente of specifieke controlemaatregelen nodig zijn en waar de prioriteiten liggen in de nieuwe actieplannen. Er wordt een inschatting gemaakt van de verwachte evolutie van het residueel risico ervan uitgaande dat de nieuwe actieplannen doeltreffend zijn.

Om de doeltreffendheid en maturiteit van elke interne controlemaatregel te evalueren wordt gewerkt met de volgende scores:

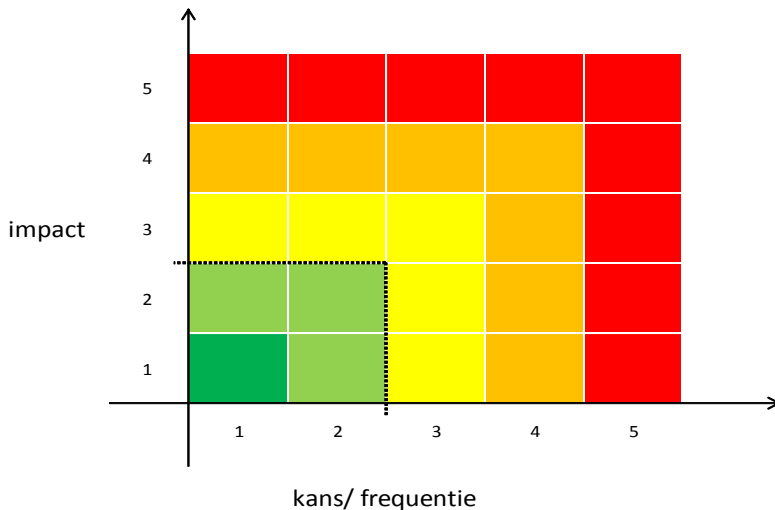
A: het betreft IC-maatregelen die substantieel bijdragen tot een betere beheersing van het betrokken risico. Bvb: IC-maatregelen die uitvoerig zijn gedocumenteerd en waarvan de medewerkers duidelijk de toegevoegde waarde inzien.

B: het betreft IC-maatregelen die in correcte mate bijdragen tot een betere beheersing van het betrokken risico. Bvb: IC-maatregelen die voldoende zijn gestandaardiseerd maar waarvan de doeltreffendheid kan worden verbeterd door een betere afstemming op andere IC-maatregelen of door een betere motivering van de medewerkers om ze toe te passen in het proces.

C: het betreft IC-maatregelen die nauwelijks bijdragen tot een betere beheersing van het betrokken risico. Bvb: IC-maatregelen die niet systematisch worden toegepast.

Nadat elk risico is gewogen op basis van beide dimensies (kans & impact), kunnen ze worden uitgezet op onder vermelde grafiek.

Om de restrisico's te detecteren wordt voor elke risico rekening gehouden met de hoogste van beide scores. Risico's met minstens één score hoger dan 2 worden als restrisico's beschouwd. Dit betekent dat al de risico's vermeld in de gele, oranje en rode zone in ondervermelde grafiek als restrisico's worden beschouwd.

Figuur 4 : weging van de restrisico's in functie van hun kans op voorkomen en impact

Reactie m.b.t. de restrisico's

Het managementteam dient zich uit te spreken over elk van de geïdentificeerde restrisico's binnen het betrokken bedrijfsproces.

Er zijn drie mogelijke acties in functie van de risico-appetijt:

- aanvaarding: we aanvaarden dit risico in zijn huidige vorm;
- voorkomen: we grijpen in op de oorzaken van het risico zodat het zich niet meer kan voordoen;
- opvolging en bijkomende acties: het managementteam neemt maatregelen die de kans en/of de impact van het risico gunstig beïnvloeden.

Risicobeheertool - een dynamisch risicobebeer – en interne controlesysteem

De Risicobeheertool die die VMOB heeft uitgewerkt en gebruikt is een dynamisch systeem in die zin dat bij het begin van het kalenderjaar het risiconiveau (aan de hand van kans en impact) voor elk van de 38 gedefinieerde risicocategorieën wordt bepaald. In functie van deze beoordeling worden de jaaractieplannen voor de diverse domeinen en activiteiten uitgewerkt. Vervolgens wordt ingeschat wat de impact van deze plannen op de risicobeoordeling zal zijn. Het managementteam zal vervolgens voor elke categorie een actie voorstellen zoals hierboven beschreven (aanvaarding, voorkomen of opvolging en bijkomende acties). Het resultaat van dit voorstel wordt vervolgens voorgelegd aan het Risico- en Auditcomité. De vorderingen van de actieplannen worden opgevolgd door het management team en de risicobeheerfunctie. Aanpassingen worden voorgesteld wanneer nodig. Nieuwe risico's worden gedetecteerd via: de incidententool, de klachtenprocedure, de risicomonitoring en de uitgevoerde audits. Bijkomende acties worden op het managementteam voorgesteld en besproken om de risico's onder controle te houden.

Het Risico- en Auditcomité wordt geïnformeerd over de jaarlijkse evaluatie-oefening en jaaractieplannen en de ad hoc evoluties tijdens het jaar.

De Raad van Bestuur wordt eveneens geïnformeerd en bepaalt de risico-appetijt voor elk van de risicocategorieën. Momenteel wordt ervan uitgegaan dat alle risico's waarvan de score voor impact en/of kans drie of hoger is (we spreken van restrisico's), moeten ingedekt worden door actieve controlemaatregelen waarvan de resultaten door het RAC worden opgevolgd.

B.5. Interne auditfunctie

De interne auditfunctie werd uitbesteed aan de dienst interne audit van de landsbond van de Christelijke Mutualiteiten (LCM). Het mandaat van deze functie, haar doelstellingen en haar werking zijn beschreven in het interne auditcharter en de auditbeleidslijn van de VMOB.

Het mandaat van de interne audit strekt zich uit over alle relevante (interne én uitbestede) bedrijfsprocessen en bestaat erin op een onafhankelijke manier het intern controlesysteem te beoordelen op zijn degelijkheid en efficiëntie in het licht van de objectieven van de betrokken bedrijfsprocessen en de risico-appetijt van de onderneming. De interne audit helpt de VMOB om haar objectieven te bereiken door, op systematische en methodische wijze, haar processen inzake risicomanagement en controle te evalueren en door voorstellen te formuleren om de doeltreffendheid ervan te verhogen.

Deze werkzaamheden verlopen volgens een duidelijke planning die wordt opgesteld op basis van een analyse van de belangrijkste risico's. Het driejaarlijks auditplan en het jaarlijks actieplan wordt besproken met de directie en de risk- en compliance officer en jaarlijks voorgelegd aan het Risico- en Auditcomité. Vervolgens worden de auditplannen ter kennis gebracht van de verschillende verantwoordelijken van de onderneming, de revisor en de betrokken auditeurs.

De verantwoordelijke van de interne audit informeert op regelmatige basis het Risico- en Auditcomité over de resultaten van de werkzaamheden m.b.t. de interne audit. Het Risico- en Auditcomité informeert op zijn beurt de Raad van Bestuur.

B.6. Actuariële functie

De VMOB doet voor de invulling van de actuariële functie beroep op een extern actuaris. In het bijzonder werd de actuariële functie sinds 2014 toevertrouwd aan mevrouw Aurélie Miller van de firma Reacfin. De actuariële functie heeft onder meer volgende taken:

- Taken in verband met de technische voorzieningen
  - coördinatie van de technische voorzieningen;
  - controle van de gehanteerde methodologieën;
  - gegevenskwaliteitscontrole;
  - toetsing van de beste schattingen aan de ervaring;
  - informatieverstrekking aan de RVB en het DC over de betrouwbaarheid en geschiktheid van de berekeningen van de technische voorzieningen;
  - taken die verband houden met de berekening van de technische voorzieningen op basis van de jaarrekening.
- Taken in verband met het onderschrijvings-en tariferingsbeleid
  - bij de lancering van nieuwe producten of wijzigingen een oordeel geven over de tarifiering, de reservevorming en herverzekering;
  - jaarlijks de winstgevendheid van de verschillende producten analyseren;
  - de bestaande onderschrijvingslimieten analyseren;
  - aanbevelingen doen en advies verstrekken over risicoacceptatie.
- Taken in verband met het risicobeheersysteem
  - erover waken en ertoe bijdragen dat het risicobeheersysteem doeltreffend wordt toegepast, in het bijzonder wat betreft de risicomodellering die ten grondslag ligt aan de berekeningen van de kapitaalvereisten en wat betreft de beoordeling in het kader van de ORSA.

Interactie met de cel 'Productbeheer en rapportering' en de actuariële cel

Het team 'Productbeheer en rapportering' van de VMOB zorgt voor de aanlevering van alle gegevens die nodig zijn voor het actuariële werk en levert zelf ook heel wat voorbereidend werk. De werking van de actuariële cel doet geen afbreuk aan de rol en verantwoordelijkheden van de externe actuaris maar heeft enkel tot doel de externe advisering met voldoende deskundigheid te begeleiden, te ondersteunen en te challengen.

B.7. Uitbesteding

De VMOB voert een beleid waarbij ze zich zelf concentreert op haar kerncompetenties en kerntaken als verzekeraar en de meer generieke bedrijfsfuncties uitbesteedt. Conform de Solvency II-wet blijft de VMOB evenwel volledig verantwoordelijk voor de nakoming van al haar verplichtingen in het kader van vermelde wet.

De directie van de VMOB ziet er in het bijzonder op toe dat de uitbesteding van operationele taken niet leidt tot:

- een wezenlijke afbreuk aan de kwaliteit van het governancestelsel;
- een onnodige toename van de operationele risico's;
- een afbreuk aan het vermogen van de NBB om na te gaan of de VMOB haar verplichtingen nakomt in het kader van de controlewet van 13 maart 2016;
- de discontinuïteit en ontoereikendheid van de dienstverlening.

Een aantal ondernemingsactiviteiten worden, onder toezicht en verantwoordelijkheid van het Directiecomité, uitbesteed. De uitbestedingspolitiek is vastgelegd door de Raad van Bestuur en elke uitbesteding is nauwkeurig beschreven in specifieke uitbestedingsovereenkomsten.

Bij de uitbesteding wordt er een onderscheid gemaakt tussen kritieke en niet-kritieke activiteiten. Activiteiten of functies die van essentieel belang zijn voor de bedrijfsvoering van de onderneming, in die zin dat de VMOB zonder deze functie of activiteit niet in staat zou zijn haar diensten aan de verzekeringsnemers te verlenen.

De volgende activiteiten worden uitbesteed:

- bemiddeling en distributie;
- boekhouding en prudentiële rapportering;
- actuariële functie;
- ICT-riskmanagement;
- interne audit;
- juridische bijstand;
- informatica;
- marketing en communicatie;
- logistieke diensten;
- HR-functie en personeelsadministratie.

De wet voorziet strenge vereisten inzake het gezond beheer voor kritieke of belangrijke functies die worden uitbesteed. Daarom werd bij de uitbesteding onder meer nagegaan dat:

- de potentiële dienstverlener over de vereiste bekwaamheid, capaciteit en aan alle bij wet vereiste vergunningen beschikbaar zijn om de activiteit of functie uit te voeren volgens de doelstellingen en behoeften van de VMOB;
- de dienstverlener het nodige heeft gedaan om belangenconflicten te voorkomen;
- de dienstverlener inzake veiligheid en vertrouwelijkheid van informatie betreffende de verzekeringsonderneming, de verzekeringsnemers of begunstigden dezelfde voorschriften en normen hanteert als de VMOB;
- de voorwaarden van de uitbestedingsovereenkomsten duidelijk worden uitgelegd aan de Raad van Bestuur;

- de uitbestedingsovereenkomsten de minimuminhoud bevatten voor de kritiek uitbestede activiteiten of functies zoals voorzien in de wet.

C. Risicoprofiel

C.1. Verzekeringstechnisch risico

Gezondheidsrisico (Health)

- Het risico ‘gezondheid niet-leven’ en het ‘catastroferisico’ zijn eerder beperkt.
  - o Het risico niet-leven betreft de volatiliteit van de schadereserve, die op zich ook bescheiden is in omvang gezien de snelle omlooptijden.
  - o Het catastrofe risico doet zich voor bij massale accidenten en pandemies.
  - o Beide risico’s kunnen zorgen voor volatiliteit in de schadeprojecties. Hiervoor worden schokken toegepast op de populatie van de portefeuille.
- Het risico ‘gezondheid similar to life’ is veel belangrijker
  - o Er is een beperkt risico mortaliteit. Een hogere mortaliteit zou leiden tot minder winstgevendheid in de toekomst voor de meeste van onze producten. Omgekeerd is er ook een beperkt risico langlevens (longivity). Dat duidt erop dat langer levende verzekerden de rendabiliteit zouden aantasten. Onze producten CM-Forhos Oost-Vlaanderen(run-off) en CM-MediKo Plan (genivelleerde premie) kennen dit risico.
  - o De risico’s disability-morbidity (verhoogde hulpbehoevendheid, meer gebruik maken van medische zorgen) en het expense risico (het duurder worden van de bedrijfskosten) zijn niet onaanzienlijk, maar worden getemperd door de politiek die VMOB voert op vlak van handhaven van de rendabiliteit, die weerspiegeld wordt in de management actions.
  - o Het zwaarste risico binnen de technische risico’s is het risico op uitval (lapse). De schok die hier van toepassing is, is de “mass lapse schok” die de effecten van een onmiddellijk verlies van 40% van de verzekerden modelleert. Hoe rendabeler de verzekeringsonderneming is, hoe groter het effect van deze zware stresstest. Omdat het verlies aan winst moet gecompenseerd worden. Deze schok wordt ook niet getemperd door de managementactions.

C.2. Marktrisico

Gezien de zeer beperkte aandelenparticipatie is het equity-risk verwaarloosbaar. Het property-risk slaat uitsluitend op de vastgoedparticipatie in de Lieven Bauwensbuilding te Gent.

De zeer defensieve obligatieportefeuille (kwaliteitsvolle obligatie en een grote spreiding wat overheden en bedrijven betreft) zorgt voor een beperkt risico op niveau van ‘spread’ en ‘concentration’. Het huidige hoge niveau van tegoeden op termijn en liquiditeiten bij een beperkt aantal financiële instellingen houdt echter een aanzienlijk concentratierisico in. Dit risico wordt intensief opgevolgd en beleidsmaatregelen om dit te voorkomen (door onder meer een aanpassing van de beleggingsregels) zijn in voorbereiding.

Het interestrisico is vrij aanzienlijk. Dit heeft slechts in beperkte mate betrekking op onze obligatieportefeuille, maar wordt voor meer dan 90% gevormd door de interestgevoeligheid van de technische kasstromen. Deze cashflows zijn zeer aanzienlijk in omvang en hebben een lange looptijd. Bovendien betreft dit in zijn totaliteit een negatieve provisie die zich op dezelfde wijze gedraagt als een ‘asset’. Er is dus geen compenserend effect tussen activa (beleggingen) en passiva (positieve provisie).

C.3. Kredietrisico

Het kredietrisico situeert zich op het niveau van de kasmiddelen en de termijnbeleggingen die bij een tegenpartij worden belegd. Eind 2017 werden de beleggingsregels geoptimaliseerd zodat een betere spreiding van de activa mogelijk wordt. Daarnaast werd ook een bijkomende partij aangesproken om de korte termijntegoeden te beleggen. Beide acties moeten ervoor zorgen dat het kredietrisico vermindert.

C.4. Liquiditeitsrisico

Zoals vermeld onder punt B.3.1.4. leidt een nauwkeurige opmaak en opvolging van het budget, dat dient als basisinput voor de thesaurieplanning, tot een vermindering van het liquiditeitsrisico van de VMOB. Een goede opvolging van het budget zorgt er eveneens voor dat de nodige fondsen voorhanden zijn wanneer nodig. Hierdoor wordt ook de blootstelling van de VMOB aan tussentijdse marktwaardeschommelingen in de beleggingsportefeuille beperkt, aangezien onvoorziene desinvesteringen tot een minimum kunnen worden beperkt.

Werkprocesoptimalisatie en continue omlooptijd-opvolging bevinden zich aan de andere zijde van het gamma op vlak van risico-indekking: omlooptijdverkorting (dankzij digitaliseringstrajecten, enz) zorgt voor een tarificatie dichtbij het ogenblik van de - goed in de tijd gespreide schadeangiften - en vermijdt zo een cumulatie van cash-outflows tot piekbedragen.

C.5. Operationeel risico

Verzekeren is een operationeel gebeuren. Dit kan bijgevolg aanleiding geven tot diverse operationele risico's. De VMOB heeft echter een risicobeheersysteem geïnstalleerd dat ervoor zorgt dat opduikende (operationele) risico's snel worden gedetecteerd waardoor de eventuele schade kan worden beperkt. Op basis van de risicocartografie die eind 2017 werd gemaakt waren de belangrijkste operationele risico's waarvoor de VMOB ondertussen bijkomende beheersmaatregelen heeft opgemaakt de risicocategorieën:

- R14 default risico m.b.t. de cash posities;
- R20 bescherming van de data (in het kader van de GDPR);
- R32 risico's verbonden aan niet-accurate data en
- R34 de risico's verbonden aan externe factoren.

Verder draagt de aanwezigheid van een sterke risicocultuur (risk awareness) bij tot een beperking van de risico's waaraan de VMOB wordt blootgesteld of kan worden blootgesteld.

C.6. Overig materieel risico

Het counterparty default risico wordt gevormd door de kans op niet-betaling (faillissement) van de tegenpartijen waarmee men handelt. Voor VMOB betekent dit concreet de niet-betaling van de reeds gefactureerde premies. Het blijkt uit onze historische cijfers dat dit risico in praktijk beperkt is. Bovendien leidt niet-betaling van de premie, ook tot het quasi ogenblikkelijk annuleren van de verplichtingen terwijl die wel degelijk in het model zijn opgenomen. Daarnaast werd het counterparty default risico ook toegepast op de financiële instellingen waar VMOB aanzienlijke liquide middelen heeft staan op de rekening.

C.7. Overige informatie

Geen

D. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

D.1. Activa

D.1.1. Overzicht van de activa

Onderstaande tabel bevat de verschillende rubrieken van de activa zoals ze werden gerapporteerd onder de respectievelijke vereisten op vlak van Solvency II en deze op vlak van BGAAP.

Assets 2017	Solvency II	Jaarrekening (BGAAP)
Imateriële vaste activa	-	5.285.986,93
Materiële vaste activa	4.726.754,19	4.726.754,19
Financiële beleggingen	430.671.819,92	424.047.119,15
Aandelen	1.602.482,59	1.602.482,59
Obligaties	303.773.003,17	297.164.375,67
Staatsobligaties	162.381.924,80	157.872.708,60
Bedrijfsobligaties	106.389.814,48	104.291.667,07
Structured Notes	35.001.263,89	35.000.000,00
Deposito's andere dan cash	115.296.334,16	115.280.260,89
Andere investeringen	10.000.000,00	10.000.000,00
Leningen en hypotheken	3.080.293,25	3.080.293,25
Vorderingen uit directe verzekeringen	34.582.397,55	34.582.397,55
Liquide middelen	25.303.712,45	25.303.712,45
Overige activa en overlopende rekeningen	550.152,25	3.552.729,24
TOTAAL	498.915.129,62	500.578.992,76

D.1.2. Informatie over de waardering van de activa.

De belangrijkste activa zijn de obligaties, de deposito's en de liquide middelen. De obligaties worden beheerd door professionele portefeuillebeheerders, ISAE3402 Type II gecertificeerd. Waardering van obligaties gebeurt in SII aan marktwaarde (beurskoers), inclusief gelopen interesten.

De materiële vaste activa bestaan voornamelijk uit een medeëigendom in onroerend goed voor de zetel te Gent. Die werd aangekocht in de loop van 2015 en wordt momenteel gewaardeerd aan aankoopprijs waarvan de geboekte afschrijvingen in mindering worden gebracht. De afschrijvingstermijn is vastgesteld op 25 jaar.

Alle andere balansrubrieken werden opgenomen aan nominale waarde.

D.1.3. Verschillen in waardering tussen Solvency II en jaarrekening (BGAAP).

Zoals voorzien in de regelgeving, worden de immateriële vaste activa niet opgenomen in de Solvency II waardering als ze geen waarde vertegenwoordigen waartegen ze kunnen worden verhandeld. Het betreft specifieke ontwikkelingskosten voor informaticatoepassingen aan boekwaarde (aankoopprijs verminderd met geboekte afschrijvingen): de gehanteerde afschrijvingstermijn bedraagt 5 jaar.

Onder Solvency II zijn de obligaties en structured notes opgenomen aan de beurskoers (marktwaarde) terwijl in de jaarrekening de obligaties zijn opgenomen aan een geactualiseerde waarde om de verschillen tussen enerzijds de aankoop- of uitgifte waarde en anderzijds de terugbetalingswaarde geleidelijk in rekening te

brengen. In de beurskoers zijn ook de reeds verlopen interesten inbegrepen, terwijl deze apart worden geregistreerd onder BGAAP. Dat uit zich in een aanzienlijk bijkomende verschil in de rubriek overlopende rekeningen.

Voor het overige zijn er geen verschillen tussen de Solvency II waardering en de waardering in de jaarrekening.

D.2. Technische voorzieningen

D2.1. overzicht van de technische voorzieningen

Technische voorzieningen 2017	Solvency II	Jaarrekening (BGAAP)
SCHADEVOORZIENING		
Provisies 'Health (similar to non-life)	51.901.414,00	48.860.924,00
Best Estimate	45.161.061,00	-
Risk margin	6.740.353,00	-
PREMIE/VERGRIJZINGSVOORZIENING		
Provisies 'Health (similar to life)	- 542.145.301,00	113.848.377,94
Best Estimate	- 1.281.792.305,00	-
Risk margin	739.647.004,00	-
Andere technische provisies	-	32.771.337,56
TOTAAL	- 490.243.887,00	195.480.639,50

D.2.2. Evolutie van de technische voorzieningen.

Jaarrekening (BGAAP)

	2015	2016	2017
SCHADEVOORZIENING	39,8	49,6	48,9
PREMIEVOORZIENING	101,1	106,3	113,8
VERGRIJZINGSVOORZIENING	3,9	41,8	32,8
TOTAAL	144,8	197,7	195,5

D.2.3. Schadevoorziening

De schadevoorziening betreft de zogenaamde provisie voor 'te betalen schade'. Dat zijn te verwachten schadebetalingen in de toekomst betreffende schade die zich in het verleden heeft voorgedaan, maar nog niet is ingediend door de verzekerde of nog niet verwerkt werd.

Voor deze voorziening kan vrij nauwkeurig bepaald worden:

- De onderliggende cashflows hebben een korte looptijd. De afwikkeling van schadedossiers in hospitalisatieverzekeringen is in de meeste gevallen een kwestie van enkele weken tussen datum van de hospitalisatie en de betaling van de vergoeding.
- Voor de forfaitaire producten is er een geautomatiseerde uitbetaling wat de looptijden zeer kort houdt.
- Onze producten met de hoogste schadelast hebben een hoge maturiteitsgraad waardoor - via de grote aantallen en talrijke historische data - een goede projectie kan gemaakt worden.
- Voor de bepaling van deze voorziening wordt gebruik gemaakt van de ‘chain ladder method’. Uit ‘backtesting’ is gebleken dat deze voorziening goed wordt ingeschat.
- In geval er significante achterstanden worden vastgesteld in de verwerking van de schadedossiers ten opzichte van het verleden, wordt de voorziening extra verhoogd.

Evolutie:

De jaarlijks stijgende bedragen in de voorziening voor te betalen schade worden veroorzaakt door de werving van bijkomende verzekerden in de bestaande producten en de procentueel nog sterke groei van het nog recente CM-MediKo Plan.

Waarde Solvency II versus BGAAP (jaarrekening)

Het verschil tussen de berekeningen onder BGAAP en Solvency II is beperkt. We spreken van provisie “Te betalen schade” in de jaarrekening en van BE NSLT (best estimate non similar to life techniques).

In de jaarrekening (BGAAP) worden de vermoedelijke afhandelingskosten volledig opgenomen in de schadeprovisie zelf. Terwijl onder Solvency II deze kosten globaal verwerkt worden in de berekening van de BE similar to life onder de vorm van een loading op de premie. Anderzijds dient in Solvency II de schade provisie verhoogd te worden met een zogenaamde ‘risk margin’. Dit zorgt voor een beperkt verschil in beide berekeningen (zie tabel hierboven).

D.2.4. Premie-/vergrijzingsvoorziening

In de jaarrekening (BGAAP) wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de premievoorziening en de vergrijzingsreserve.

De premievoorziening zelf is een provisie voor het (nog) niet-verdiende gedeelte van de reeds gefactureerde premies, namelijk dat gedeelte van de gefactureerde premies waarvoor de verzekerde periode nog niet is verstreken. Dit cijfer kan accuraat berekend worden door de facturatiegegevens te combineren met de dekkingperiodes.

De vergrijzingsreserve is een provisie voor de levenslange verplichtingen van de verzekeraar t.a.v. de verzekerde. Daarbij wordt getracht rekening te houden met assumpties over de toekomstige evolutie van de schade, de premie, en de verzekerde populatie onder invloed van sterftetabellen en lapse-historiek.

Het is duidelijk dat de toekomstige inflatie, de rentestand, de evolutie van de ziekenhuiskost, enz. een belangrijke impact kunnen hebben op de toekomstige verplichtingen. In volgende paragraaf gaan we dieper in op de gehanteerde parameters.

De premie- en vergrijzingsreserve wordt onder Solvency II samengebracht in de BE SLT (similar tot life). In deze berekening worden beide aspecten samen verwerkt in de cash flow projecties.

D.2.5. Vergrijzingsreserve in de jaarrekening

GEHANTEERDE PARAMETERS

De berekening van de vergrijzingsreserve is het resultaat van de actualisering van de waarde van alle toekomstige schades, verminderd met de waarde van alle toekomstige premies, rekening houdend met een bepaalde schade- en premie-inflatie, sterftekansen, lapse-gedrag, enz.

GEBOEKTE VERGRIJZINGSRESERVE

VMOB biedt vijf verzekeringsproducten aan (zie rubriek activiteiten).

Voor CM-Hospitaalplan, CM-Hopsitaalfix en CM-Hospitaalfix Extra komen onze berekeningen tot een negatieve vergrijzingsreserve, m.a.w. de actuele waarde van de toekomstige premies is groter dan deze van de schade. Het is dus op basis van de gehanteerde parameterset, en met de huidige portefeuille verzekerden niet nodig om een provisie aan te leggen. Onder BGAAP kan men geen negatief bedrag boeken.

CM-Forhos Oost-Vlaanderen, bevindt zich in een uitloopscenario. Door het versneld verouderen van de gemiddelde leeftijd in de portefeuille en het verminderen van de populatie door overlijdens, is een beperkte vergrijzingsreserve aangelegd (1,8 miljoen euro). Jaarlijks vermindert deze aan te leggen provisie door het verder afkalven van het aantal verzekerden.

Voor CM-MediKo plan wordt ook in 2017 een genivelleerde premie gehanteerd die gebaseerd is op de instapleeftijd. Dit levenslange aspect vereist een reserve voor de toekomst. Gezien de beperkte historische gegevens en de snelle uitbreiding op vlak van aantal leden dat het product kent, wordt voorzichtigheidshalve een aanzienlijke provisie van 32,7 miljoen euro aangehouden.

D.2.6. De best estimate similar to life onder Solvency II

Ook hier betreft het de actuele waarde van een cash-flow projectie van toekomstige schade verminderd met toekomstige premie (inclusief een correctie voor de niet-verdiende premie).

Er zijn niettemin verschillen met de berekening van de vergrijzingsreserve.

- De berekening gebeurt op basis van een stochastische model. Er wordt niet uitgegaan van een gemiddelde schade per leeftijd per geslacht (riskpremium).
  - o Voor de klassieke ziekenhuisopname worden de verwachte schades berekend met een multi-state methode. Op basis van een Markov stochastisch proces wordt de kans bepaald in welke toestand de verzekerde zich bevindt: actief, opname in hospitaal, opzegging/overlijden. Via een Poisson-verdeling wordt bepaald hoelang de verzekerde in een bepaalde toestand vertoeft. Op basis van de periode die men in het ziekenhuis verblijft wordt een ziekenhuisfactuur gesimuleerd, waarop een tussenkomst wordt berekend.
  - o Voor andere opnames en voor forfaitaire tussenkomsten wordt gerekend met een klassieke benadering: frequentie vermenigvuldigd met gemiddelde kost. De frequentie wordt berekend met een Poisson-verdeling.
- Er wordt in principe gewerkt met dezelfde parameters als bij de bepaling van de vergrijzingsreserve (zie hierboven), behoudens volgende uitzonderingen:
  - o Aangezien het “best estimate” (BE) principe geldt, wordt geen veiligheidsmarge ingebouwd op het kostenpercentage (‘loading’).
  - o De actualisatie van de cash-flows gebeurt op basis van de opgelegde risk-free curve (en niet op basis van een vooropgestelde technische rentevoet).
  - o In tegenstelling tot de berekening van de vergrijzingsreserve mag er bij de bepaling van de BE wel rekening gehouden worden met ‘management actions’.

- De gemodelleerde management action is zodanig opgesteld dat er automatisch een stijging van de premie wordt gegenereerd zodra het bedrijfsresultaat zakt onder een bepaald niveau, dat nodig is om de huidige rendabiliteit te handhaven en het huidige niveau van solvabiliteit te behouden. Deze management actions verhogen de netto waarde van de activa, maar worden gecompenseerd door een hoger niveau aan vereist solvabiliteitskapitaal in absolute cijfers: een hogere totale SCR en een lagere NAV onder invloed van een hogere RM.
- Het niveau van de Management Actions is relatief beperkt in de eerstvolgende 50 jaar.

NIVEAU VAN DE “BE SLT”

Result Solvency II - Best Estimate SLT 2017

Hospitaalplan	-1.158.596.641,00
Fix	-20.595.106,00
Fix Extra	-33.286.500,00
Forhos	1.666.915,00
Medikoplan	-70.980.973,00
Totaal	-1.281.792.305,00

Er wordt geen gebruik gemaakt van LTGM (long term guarantee measure) zoals volatiliteitsaanpassing, matching opslag, e.d. voor de berekening van de BE.

De onderneming heeft ook geen herverzekeringscontracten lopen.

D.2.7. Risk Margin

De Risk Margin die in een Solvency II context wordt toegevoegd aan de passiva om de globale provisies om te vormen tot een marktwaarde, is bij VMOB gebaseerd op de duration van de verzekeringstechnische verplichtingen.

De totale Risk Margin bedraagt 746.387.357,00 euro en is als volgt verspreid over de SLT- en NSLT-aspecten:

Risk Margin 2017

SLT	739.647.004,0
NSLT	6.740.353,0
TOTAAL	746.387.357,0

D.3. Overige schulden

D.3.1. Overzicht van de overige schulden

Overige schulden 2017

Niet-technische provisies
Pensioenverplichting i.k.v. groepsverzekering
Schulden uit verzekeringsverrichtingen
Handelsschulden
Andere passiva

Solvency II	Jaarrekening (BGAAP)
565.896,65	565.896,65
874.233,00	
369.679,51	369.679,51
6.613.119,10	6.613.119,10
13.398.894,20	13.398.894,20

D.3.2. Samenstelling van de overige schulden

De niet-technische provisies betreffen de voorzieningen voor vakantiegeld en voor brugpensioen.

De pensioenverplichting in het kader van de groepsverzekering voor het personeel, betreft een raming voor de zogenaamde 'pension benefit obligation'. Gezien het onder Solvency II de bedoeling is om te waarderen tegen marktwaarde wordt deze provisie geboekt onder Solvency II, maar deze verplichting is niet voorzien in de jaarrekening volgens BGAAP.

De Schulden uit verzekeringsverrichtingen betreffen uit te voeren betalingen aan verzekerden en tussenpersonen.

De handelsschulden betreffen openstaande leveranciers en te betalen lonen.

De overige activa betreffen belastingschulden en overlopende rekeningen van het passief.

Met uitzondering van de 'pension benefit obligation' zijn er geen verschillen in waardering tussen Solvency II waarderingen en de jaarrekening.

D4. Alternatieve waarderingsregels

De VMOB maakt geen gebruik van alternatieve waarderingsregels.

D.5. Overige informatie

Voorzienne maatregelen in geval van ondeugdelijke prijsstelling

De rentabiliteit wordt bij de VMOB opgevolgd door een continue rapportering. Verder wordt driemaandelijks een kwartaalafsluiting opgesteld en een kwartaalrapportage in het kader van Solvency II uitgewerkt. Deze informatie geeft ons per individueel product inzichten in de rentabiliteit.

Indien een chronisch tekort wordt vastgesteld op een bepaald product of productgroep, wordt overgegaan op een actuariële rentabiliteitsstudie, die dan - bij vastgestelde noodzaak – uitiem in een herstelplan van het betroffen product, prijsstelling en statuten kan uitmonden.

Bij een te hoge prijsstelling waarbij een onnodig hoog netto-resultaat / polis ontstaat, en een risico op zwakke concurrentiepositie ontstaat, kan – na voorafgaandelijke actuariële studie - overgegaan worden tot het overslaan van één of meerdere premie-indexaties of tot vrijwillige uitbreiding van de waarborgdekkingen.

E. Kapitaalbeheer

E.1. Eigen vermogen

E.1.1. Samenstelling van het eigen vermogen

De net asset value van VMOB is onder Solvency II onderverdeeld naar:

- “initial funds members contributions” and “other basic own funds items” ;
- reconciliation reserve.

De ‘**other basic own funds**’ items bevat de reserves ingebracht bij oprichting en het reeds overgedragen resultaat.

Het reeds overgedragen resultaat wordt als other basic own funds opgenomen, omdat er nooit winstuitkeringen zijn en het jaarresultaat dus volledig ter beschikking komt van de VMOB. De totaal overgedragen gelden zijn steeds beschikbaar en vallen daarom onder Tier 1.

De ‘**reconciliation reserve**’ is het verschil tussen de ‘net asset value’ en de ‘other basic own funds’. Deze post bevat onder andere het verschil tussen markt- en boekwaarde en valt onder de Solvency II definitie geheel onder Tier 1.

Het eigen vermogen op totaalniveau verschilt onder Solvency II van het eigen vermogen in de statutaire jaarrekening. Dit verschil wordt verklaard door de verschillen in waardering.

- Het grootste verschil wordt gevormd door de opname van de negatieve BE SLT op de balans tegen zowel positieve als negatieve marktvoorwaarden (Solvency II), terwijl in de jaarrekening enkel de positieve vergrijzingsreserves (actuele waarde van toekomstige premie kleiner dan de schade) worden geboekt.
- Daarnaast zorgt het toevoegen van de risicomarge (RM) eveneens voor aanzienlijke bijkomende passiva.
- Voor de assets is het verschil beperkt en hoofdzakelijk te wijten aan twee aspecten:
  - o Het verschil tussen de boek- en marktwaarde van de obligatieportefeuille
  - o De waarde van de immateriële vaste activa (ontwikkelingskosten software) wordt niet meegeteld onder Solvency II
- Het verschil bij de andere (niet-technische) verplichtingen bestaat uitsluitend uit de ‘Pension Benefit Obligation’ die in navolging van IFRS werd opgenomen onder Solvency II.

De VMOB heeft geen aanvullend eigen vermogen.

De VMOB kent geen winstuitkeringen.

De VMOB heeft de intentie de nodige maatregelen te nemen tot handhaving van de huidige rendabiliteit om een acceptabele SCR in stand te houden.

E.1.2. Overzicht van het eigen vermogen

De NAV onder Solvency II

ACTIVA	2017	PASSIVA	2017
Staatsobligaties	162.381.924,80	Technische Provisies	-490.243.887,00
Bedrijfsobligaties	141.391.078,37	<i>Best Estimate</i>	-1.236.631.244,00
Aandelen	1.602.482,59	<i>Best Estimate - SLT</i>	-1.281.792.305,00
Vastgoeden andere MVA	4.726.754,19	<i>Best Estimate - NSLT</i>	45.161.061,00
Liquiditeiten en Termijn	140.600.046,61	<i>Risico marge (Risk Margin)</i>	746.387.357,00
Andere activa	48.212.843,05	Andere passiva	21.821.822,46
TOTAAL ACTIVA	498.915.129,62	TOTAAL PASSIVA	-468.422.064,54

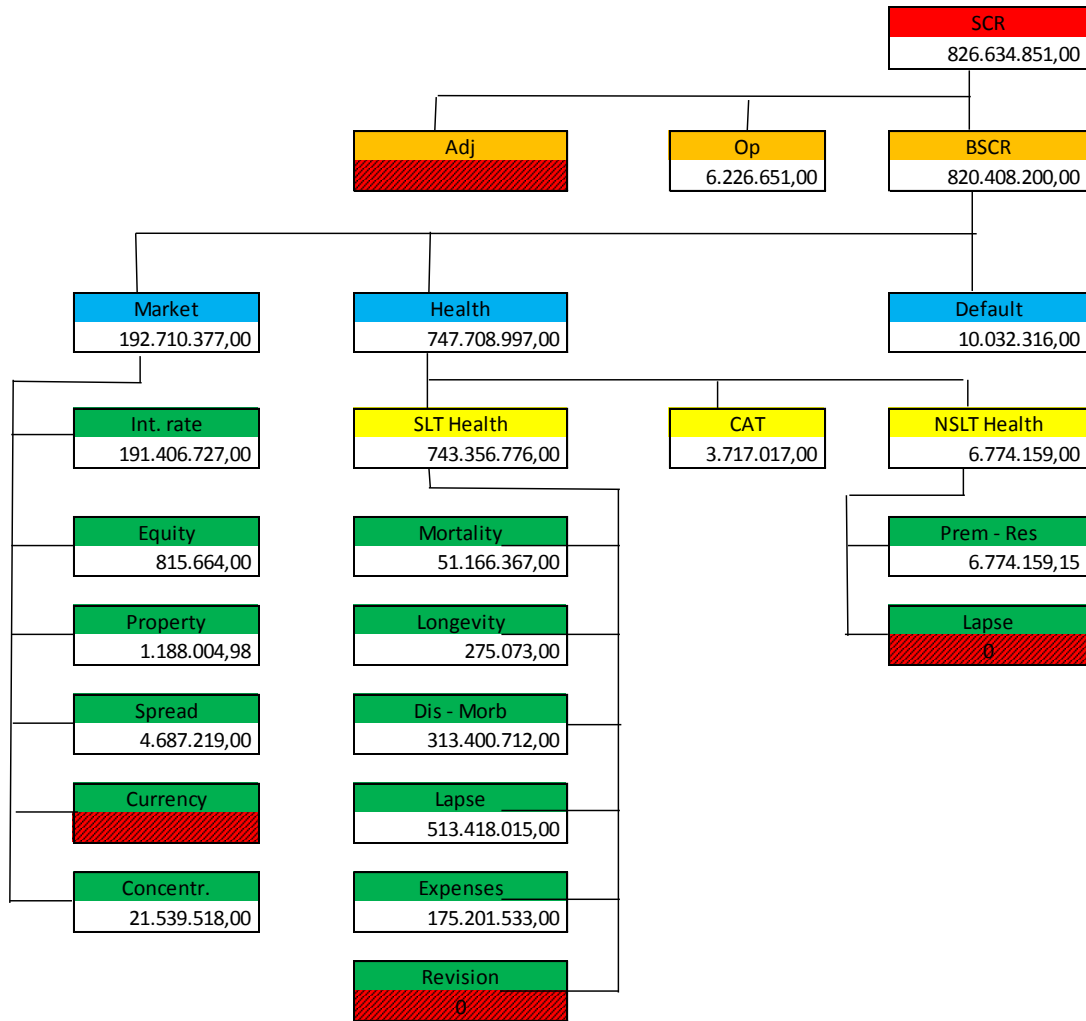
EIGEN VERMOGEN (NAV : Net Asset Value)

967.337.194,16

E.2. Solvabiliteitsvereiste en minimumkapitaalvereiste

E.2.1. De Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR : Solvency Capital Requirement)

E.2.1.1. Omvang van de kapitaalvereiste per risicomodule

E.2.1.2. Bespreking van de kapitaalvereiste

VMOB maakt voor alle modules uitsluitend gebruik van de voorziene standaard formule. Er worden geen ondernemings-specifieke parameters gehanteerd er worden geen vereenvoudigingen toegepast op het niveau van de SCR of sub-SCR's.

De risicomodules Leven, Niet-leven en immateriële activa, zijn niet van toepassing voor de VMOB. De modules markt-, gezondheid-, default- en operationeel risico zijn wel van toepassing.

De totale SCR bedraagt ongeveer 830 miljoen euro. De drie belangrijkste risicocategorieën zijn het intereustrisico, het 'disability/morbidity' risico en het lapse (mass lapse) risico.

Voor de bespreking van het marktrisico, gezondheidsrisico, default risico en operationeel risico verwijzen we naar hoofdstuk C. Risicoprofiel .

E.2.1.3. De minimumkapitaalvereiste (MCR : Minimal Capital Requirement)

De hoogte van de MCR wordt berekend volgens een lineaire formule, maar het weerhouden resultaat moet altijd liggen tussen de vork van 25% van de SCR en 40% van de SCR. Voor VMOB ligt het resultaat van de berekening onder de 25% van de SCR, daarom dient een MCR te worden weerhouden ten belope van 25% van de SCR. De MCR bedraagt aldus 206.658.712,75 euro.

E.3. Gebruik van de ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd bij berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste

Niet van toepassing

E.4. Verschillen tussen standaardformule en ieder gebruikt intern model.

Niet van toepassing

E.5. Niet-naleving van de minimumkapitaalvereiste en niet-naleving van de solvabiliteitskapitaalvereiste.

E.5.1. SCR –ratio

2017

NAV	967.337.194,54	
SCR	826.634.851,00	
MCR	206.658.712,75	
Solvency Ratio (NAV/SCR)		117,02%
Solvency Ratio (NAV/MCR)		468,08%

Via de berekening van de voorzieningen op basis van de gehanteerde parameters en de waardering van activa en passiva en marktwaarde, werd de hierboven vermelde NAV bekomen.

Onder invloed van de toe te passen schokken die opgelegd zijn door EIOPA, wordt een volatiliteit bekomen van de NAV, zoals hierboven vermeld in de rubriek SCR.

De mate waarin VMOB deze eventuele volatiliteit kan verwerken wordt uitgedrukt in de SCR ratio. Deze bedraagt 117,0%.

E.6. Overige informatie.

Geen.